

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ

ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΙ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΞΕΝΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αναστασία Μπλατζή

Αθήνα, 2017

Τριμελής Επιτροπή

Στέλιος Περράκης, Ομότιμος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)
Μαρία – Ντανιέλλα Μαρούδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου
Όλγα Τσόλκα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Αναστασία Μπλατζή, 2017

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ABSTRACT	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΜΑΧΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΤΕ	10
Ενότητα 1.1.Το πλαίσιο του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας.....	10
Ενότητα 1.2.Ο σκοπός του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου και η σύνδεσή του με τη Σύμβαση για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας	12
Ενότητα 1.3.Προπαρασκευαστικά αδικήματα του Πρωτοκόλλου.....	14
1.3.1.Συμμετοχή σε οργάνωση ή ομάδα με σκοπό την τρομοκρατία	17
1.3.2.Λήψη εκπαίδευσης για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων	18
1.3.3.Ταξίδια στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία.....	20
1.3.4.Χρηματοδότηση ταξιδιών στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία.....	21
1.3.5.Οργάνωση ή κατ' άλλο τρόπο διευκόλυνση ταξιδιών στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία	22
1.4. Προβληματισμοί και συμπερασματικές σκέψεις σχετικά με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας.	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΤΙΘΕΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΟΙΠΕΣ ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ.	26
Ενότητα 2.1.Το πλαίσιο της Σύμβασης για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας.....	26
Ενότητα 2.2.Τα αδικήματα τρομοκρατίας	27
Ενότητα 2.3.Προπαρασκευαστικές ενέργειες για διάπραξη τρομοκρατικών αδικημάτων	30
2.3.1.Δημόσια πρόκληση για διάπραξη αδικήματος τρομοκρατίας	31
2.3.2.Στρατολόγηση για τρομοκρατία	33
2.3.3.Εκπαίδευση για τρομοκρατία	35
2.3.4.Επικουρικά αδικήματα	36
Ενότητα 2.4. Κοινές διατάξεις Σύμβασης και Πρόσθετου Πρωτόκολλου	37
2.4.1.Προστασία , αποζημίωση και υποστήριξη θυμάτων τρομοκρατίας	37
2.4.2.Δικαιοδοσία	40
2.4.3.Καθήκον διερεύνησης	45
2.4.4.Μη εφαρμογή της Σύμβασης.....	47
2.4.5.Διεθνής συνεργασία σε ποινικά θέματα	48
2.4.6.Έκδοση	50
2.4.7.Αποκλεισμός της περί πολιτικής εξαίρεσης ρήτρας	52
2.4.8.Ρήτρα Διάκρισης	59

2.4.9.Αυτόματες πληροφορίες	63
2.5.Συμπερασματικές σκέψεις	64
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67

Πίνακας Συντομογραφιών

ΕΔΑΔ : ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΜΑΤΩΝ

Ε.Ε. : ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΣΔΑ : ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η.Ε. : ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ

ΗΠΑ : ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΣΤΕ : ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

CODEXTER : COMMITTEE OG EXPERTS ON TERRORISM

COD – CTE : COMMITTEE ON FOREIGN TERRORIST FIGHTERS AND
RELATED
ISSUES

GMT : MULTIDISCIPLINARY GROUP ON INTERNATIONAL ACTION
AGAINST TERRORISM

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά το ξέσπασμα του εμφυλίου πολέμου στη Συρία (2011), ένα φαινόμενο που προκαλεί έντονο προβληματισμό και ανησυχία στη διεθνή κοινότητα είναι αυτό των ξένων μαχητών και συγκεκριμένα των ξένων τρομοκρατών μαχητών. Η ανησυχία των κρατών για την εσωτερικής τους ασφάλεια και τα κατασταλτικά μέτρα που λαμβάνουν οδηγούν συχνά σε σύγκρουση ανάμεσα στην υποχρέωση προστασίας των πολιτών τους από τρομοκρατικές ενέργειες αλλά και την ταυτόχρονη υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στα πλαίσια αυτά το Συμβούλιο της Ευρώπης μέσω της Σύμβασης για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας (2005) και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της (2015) επιθυμεί να δημιουργήσει έναν κοινό τρόπο αντιμετώπισης των ξένων τρομοκρατών μαχητών, ο οποίος θα είναι μεν αποτελεσματικός αλλά ταυτόχρονα θα είναι και σύμφωνος με τις θεμελιώδεις αξίες και τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά απορρέουν από το διεθνές δίκαιο και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η παρούσα εργασία εξετάζει και αναλύει τα αδικήματα που ποινικοποιούνται από τα δυο διεθνή κείμενα, τα μέτρα που λαμβάνονται για την καλύτερη δυνατή προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επίσης παρουσιάζει ορισμένους προβληματισμούς σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής τους. Τέλος καταλήγει στο συμπέρασμα της επιτακτικής ανάγκης για αρμονική συνύπαρξη ανάμεσα σε οποιαδήποτε αντιτρομοκρατική στρατηγική και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Λέξεις κλειδιά: Ξένοι Τρομοκράτες Μαχητές, Πρόληψη, Προπαρασκευαστικά Αδικήματα, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Foreign Fighters and Prevention of Terrorism

Anastasia Blatzi

Abstract

In recent years, especially since the outbreak of the Syrian civil war (2011), a phenomenon that causes great disturbance and concern in the international community is that of foreign fighters and specifically of foreign terrorist fighters. States' concern for their internal security and the repressive measures they take often lead to a conflict between their obligation to protect their citizens from terrorist acts and the simultaneous obligation to respect fundamental human rights. In this context, the Council of Europe, through the Convention on the Prevention of Terrorism (2005) and its Additional Protocol (2015), wishes to create a common way of dealing with the foreign terrorist fighters phenomenon, which will be both effective and in compliance with the fundamental values and fundamental human rights, as derived from the International Law and the European Convention on Human Rights. This paper examines and analyzes the crimes criminalized by the two international texts, the measures taken to ensure the best possible protection of human rights and also presents some concerns about the way that they can be implemented. Finally, it concludes with the pressing need for a harmonious coexistence between any counter-terrorism strategy and respect for human rights.

Keywords: Foreign Terrorists Fighters, Prevention, Preparatory Offenses, Human Rights, Council of Europe, European Court of Human Rights

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά το ξέσπασμα του εμφυλίου πολέμου στη Συρία, πολλοί νέοι εγκατέλειψαν τις χώρες καταγωγής τους στην Ευρώπη για να ενταχθούν σε οντότητες όπως το Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL), το Al-Nusrah Front (ANF) και άλλες βίαιες εξτρεμιστικές ομάδες όπως πυρήνες, θυγατρικές ομάδες ή παράγωγα της Al-Qaida στη Συρία και το Ιράκ. Σύμφωνα με τον πιο πρόσφατο ορισμό που έχει δοθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Η.Ε. ως ξένοι μαχητές ορίζονται τα άτομα που ταξιδεύουν σε κράτος διαφορετικό από το κράτος διαμονής ή υπηκοότητας τους, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με παραπάνω από μία υπηκοότητα που ταξιδεύουν σε χώρα που θεωρούνται υπήκοοι της, με σκοπό τη διάπραξη, σχεδιασμό ή προετοιμασία ή συμμετοχή σε τρομοκρατικές ενέργειες ή παροχή ή λήψη εκπαίδευσης για τρομοκρατία, μεταξύ άλλων και σε σχέση με ένοπλες συγκρούσεις¹.

Υπάρχουν και άλλοι ορισμοί σχετικά με τους ξένους μαχητές, μπορούν να θεωρηθούν ως άτομα/ιδιώτες μη υπήκοοι εμπόλεμων κρατών που ενώνονται με τους αντάρτες κατά τη διάρκεια εμφύλιων συγκρούσεων, ως άτομα ωθούμενα κυρίως από ιδεολογικούς, θρησκευτικούς ή/και λόγους συμπάθειας που εγκαταλείπουν τη χώρα της συνήθους διαμονής τους για να συμμετάσχουν σε μέρος που εμπλέκεται σε ένοπλη σύρραξη², καθώς και ως άτομα που αφήνουν το κράτος υπηκοότητας ή συνήθους κατοικίας τους προκειμένου να ενταχθούν σε ένοπλες μη κρατικές ομάδες που λαμβάνουν μέρος σε μια ένοπλη σύγκρουση και κατά κύριο λόγο ωθούνται από ιδεολογικούς, θρησκευτικούς ή/και λόγους συμπάθειας³. Οι παραπάνω ορισμοί εστιάζουν περισσότερο στους ξένους μαχητές ως μετέχοντες σε μια ένοπλη σύγκρουση, δηλαδή βασικός στόχος τους είναι η ένταξή τους σε μια οργανωμένη μη

---

¹ Βλέπε Security Council /RES/2178 (2014), σελ:2 και 3.

² Βλέπε Dirk Van der Maelen “*Foreign fighters in Syria and Iraq*” Report, Doc.13937, 08 January 2016, σελ:9

³ Βλέπε Krähenmann, S., 2014. “Foreign Fighters under International Law”. *Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights Briefing No.7*, σελ: 6.

κρατική ένοπλη ομάδα και η συμμετοχή τους σε ένοπλη σύγκρουση στο εξωτερικό, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται η πιθανότητα ότι ορισμένοι πιθανώς στρατολογούνται και εκπαιδεύονται με στόχο να πραγματοποιήσουν τρομοκρατικές ενέργειες πίσω στις χώρες καταγωγής ή κατοικίας τους⁴.

Αντίθετα, όπως ειπώθηκε, ο ορισμός που απέδωσε στους ξένους μαχητές το Συμβούλιο Ασφαλείας (RES.2178) εστιάζει στο φαινόμενο κυρίως από μια αντιτρομοκρατική προοπτική και μπορούμε να πούμε ότι αφορά τους «ξένους τρομοκράτες μαχητές». Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι δεν είναι όλοι οι ξένοι μαχητές τρομοκράτες, ούτε όμως είναι όλοι μαχητές σύμφωνα με την έννοια του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου ώστε να δικαιούνται τα προνόμια και την ασυλία που προβλέπονται από αυτό⁵. Επομένως μολονότι η παρούσα εργασία θα εστιάσει στην αντιμετώπιση των ξένων μαχητών από τη σκοπιά της τρομοκρατίας, δεν θα πρέπει το γενικότερο φαινόμενο των ξένων μαχητών να αντιμετωπίζεται μόνο από την άποψη της αντιτρομοκρατίας.

Οι λόγοι που οδηγούν τα άτομα στη ριζοσπαστικοποίηση μπορεί να είναι προσωπικοί, ιδεολογικοί ή θρησκευτικοί. Κανείς όμως από τους τρεις δεν εξηγεί με ακρίβεια τα αίτια που κάποιος άνθρωπος καταφεύγει σε πράξεις βίας, ούτε έχουν την ίδια βαρύτητα για όλες τις περιπτώσεις των ξένων μαχητών. Ορισμένες μελέτες έχουν δείξει ότι οι προσωπικοί λόγοι αποτελούν το ισχυρότερο κίνητρο καθώς άτομα σε αναζήτηση ταυτότητας και ύπαρξης φαίνεται να πιστεύουν ότι ανήκουν σε μια ομάδα/αδελφότητα και κάνουν κάτι σημαντικό και ενδιαφέρον στη ζωή τους⁶. Άλλες μελέτες υποδεικνύουν ότι οι οικονομικές/κοινωνικές συνθήκες παίζουν σημαντικότερο ρόλο καθώς άτομα με χαμηλό μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο που σωστά ή λανθασμένα αισθάνονται αποκλεισμένοι από την κοινωνία και αναζητούν ένα άλλο μέρος για να συνεχίσουν τη ζωή τους είναι πιο ευάλωτοι στις βίαιες εξτρεμιστικές ιδέες, αυτό έρχεται σε αντίθεση με άλλα ευρήματα της βιβλιογραφίας σύμφωνα με τα οποία οι ξένοι μαχητές είναι καλύτερα μορφωμένοι και σε καλύτερο οικονομικό επίπεδο από τον μέσο όρο των συνομηλίκων τους⁷. Ιδεολογικά πολλοί από τους ξένους μαχητές μπορεί να είναι θυμωμένοι ή εξαιρετικά απογοητευμένοι και

⁴ Βλέπε Krähenmann, S., 2014. "Foreign Fighters under International Law". *Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights Briefing No.7*, σελ: 7.

⁵ Βλέπε Συμβάσεις Γενεύης 1949 και Πρόσθετα Πρωτόκολλα 1977.

⁶ Βλέπε Dirk Van der Maelen "Foreign fighters in Syria and Iraq" Report Doc.13937, 08 January 2016, σελ: 11.

⁷ Βλέπε Dirk Van der Maelen "Foreign fighters in Syria and Iraq" Report Doc.13937, 08 January 2016, σελ: 12-13 και Hamed el-Said and Richard Barrett, "Enhancing the Understanding of the Foreign Terrorist Fighters Phenomenon in Syria", UN Counter-Terrorism Centre, July 2017, σελ: 45.

σε πολλές περιπτώσεις για βάσιμους λόγους. Θυμωμένοι για το τι συμβαίνει στη Μέση Ανατολή, κυρίως με τα βίαια και καταπιεστικά καθεστώτα της περιοχής, νιώθοντας έτσι την ανάγκη να συνδράμουν τους αδελφούς τους μουσουλμάνους και απογοητευμένοι ως αποτέλεσμα της συμπεριφοράς των κυβερνήσεων του δυτικού κόσμου που δεν κάνουν πολλά γι' αυτό ή ακόμα και επιδεινώνουν την κατάσταση⁸. Οι θρησκευτικοί λόγοι παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς, παρά την έντονη προπαγάνδα από βίαιες εξτρεμιστικές οργανώσεις τύπου ISIS, μελέτες έχουν δείξει ότι το κίνητρο του θρησκευτικού πολέμου (Jihad) και η δημιουργία ενός Χαλιφάτου δεν αποτελεί την άμεση ή την πιο σημαντική προτεραιότητα των ξένων μαχητών, ενώ αυτοί που ισχυρίζονται τέτοιου είδους κίνητρα (σε μελέτη του 2017 περίπου το 35%) συνήθως έχουν ελάχιστες θρησκευτικές γνώσεις επί του θέματος⁹.

Οι ξένοι μαχητές πέρα από το γεγονός ότι αυξάνουν την ένταση, τη διάρκεια και τη δυσκολία των ενόπλων συγκρούσεων που μετέχουν, από πολλούς θεωρούνται ως ιδιαίτερα ριζοσπαστικοί και θανατηφόροι και αποτελούν σοβαρή απειλή για τα κράτη στα οποία ταξιδεύουν και τα κράτη που γειτνιάζουν με τις ζώνες ένοπλης σύγκρουσης στις οποίες δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα αν δεν έχουν εμπειρία ή δεν μπορούν να επικοινωνήσουν με τους γηγενείς, με αποτέλεσμα να καταφεύγουν σε υπερβολική βία για να προωθήσουν τις θέσεις τους αποξενώνοντας τον τοπικό πληθυσμό και πιθανώς άλλες ένοπλες ομάδες, ενώ πιθανώς να χρησιμοποιούν την εξτρεμιστική ιδεολογία τους για την προώθηση της τρομοκρατίας¹⁰, αποτελούν επίσης αιτία σοβαρής ανησυχίας για τις εθνικές αρχές και τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Καθώς υπάρχει ο κίνδυνος, κατά την επιστροφή τους στις χώρες καταγωγής ή διαμονής τους, να έχουν τόσο τις δεξιότητες όσο και τα κίνητρα για την πραγματοποίηση τρομοκρατικών πράξεων και ταυτόχρονα να υπονομεύσουν τη συνοχή και την ακεραιότητα των δημοκρατικών κοινωνιών καθώς επιθυμούν τη διεύρυνση της υποστήριξης των αντιλήψεών τους και την επέκταση των ριζοσπαστικών δικτύων τρομοκρατίας μέσα από τη στρατολόγηση νέων οπαδών, την εξιδανίκευση τρομοκρατικών πράξεων, τη ανταλλαγή εμπειριών και τη κατάρτιση

---

⁸ Βλέπε Dirk Van der Maelen “*Foreign fighters in Syria and Iraq*” Report Doc.13937, 08 January 2016, σελ: 12 και Hamed el-Said and Richard Barrett, “*Enhancing the Understanding of the Foreign Terrorist Fighters Phenomenon in Syria*”, UN Counter-Terrorism Centre, July 2017, σελ: 35.

⁹ Βλέπε Hamed el-Said and Richard Barrett, “*Enhancing the Understanding of the Foreign Terrorist Fighters Phenomenon in Syria*”, UN Counter-Terrorism Centre, July 2017, σελ: 35 και 36.

¹⁰ Βλέπε Krähenmann, S., 2014. “Foreign Fighters under International Law”. *Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights Briefing No.7*, σελ: 12.

νέων οπαδών¹¹. Επιπλέον με την κατάχρηση των θρησκευτικών κινήτρων που χρησιμοποιούν για να αιτιολογήσουν τις πράξεις τους, βλάπτουν περισσότερο τις θρησκευτικές κοινότητες στις οποίες ανήκουν και ισχυρίζονται ότι μάχονται, επιδεινώνοντας τις διαμάχες και την αποξένωση μεταξύ των διαφόρων εθνοτικών και θρησκευτικών ομάδων¹².

Στα πλαίσια αυτά το Συμβούλιο της Ευρώπης θέλοντας να ενισχύσει τη συνεργασία των κρατών μελών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της τρομοκρατίας αλλά να διασφαλίσει ταυτόχρονα και το σεβασμό στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα προχώρησε στην υιοθέτηση ενός πρόσθετου πρωτοκόλλου σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου των ξένων μαχητών.

Το Πρωτόκολλο αυτό και η Σύμβαση για την πρόληψη της τρομοκρατίας, την οποία συμπληρώνει, αποτελούν δυο καινοτόμα διεθνή κείμενα καθώς εστιάζουν στη πρόληψη και τα προπαρασκευαστικά αδικήματα που μπορεί να οδηγήσουν στη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών.

Η παρούσα εργασία, που χωρίζεται σε δυο μέρη, στο πρώτο κεφάλαιο εστιάζει στο πρωτόκολλο και τα αδικήματα που καθορίζονται από αυτό και στο δεύτερο στη Σύμβαση για την πρόληψη, τα προπαρασκευαστικά αδικήματα που η ίδια ορίζει και τις κοινές διατάξεις σχετικά με τις ποινικές διαδικασίες.

---

¹¹ Βλέπε Dirk Van der Maelen “*Foreign fighters in Syria and Iraq*” Report Doc.13937, 08 January 2016, σελ: 1.

¹² Βλέπε Dirk Van der Maelen “*Foreign fighters in Syria and Iraq*” Report Doc.13937, 08 January 2016, σελ:3 και Security Council /RES/2178 (2014), σελ:2.

Κεφάλαιο 1 : Αντιμετώπιση των ξένων μαχητών στο ΣτΕ

Ενότητα 1.1.Το πλαίσιο του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας

Η CODEXTER¹³ έπειτα από την υιοθέτηση του Ψηφίσματος 2178 (2014) σχετικά με τις "Απειλές κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας που προκαλούνται από τρομοκρατικές ενέργειες" από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Η.Ε. στις 24 Σεπτεμβρίου του 2014 και την ανησυχία πολλών κρατών στην Ευρώπη για την αυξανόμενη τρομοκρατική απειλή από τα άτομα που ταξιδεύουν στο εξωτερικό για σκοπούς τρομοκρατίας , δηλαδή τους ξένους (τρομοκράτες) μαχητές , αποφάσισε να υποβληθεί στην Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ σχέδιο σύστασης για μια ειδική επιτροπή που θα εξέταζε το ζήτημα της ριζοσπαστικοποίησης των ξένων μαχητών και θα αναλάμβανε τη σύνταξη ενός πρόσθετου πρωτοκόλλου για τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη της Τρομοκρατίας του 2005 (στο εξής Σύμβαση του 2005) . Κύριος στόχος του πρόσθετου πρωτοκόλλου θα ήταν η συμπλήρωση της προαναφερθείσας σύμβασης με μια σειρά διατάξεων που θα αποσκοπούσαν στην εφαρμογή των πτυχών του ποινικού δικαίου του ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε.

Η πρόταση της CODEXTER έγινε αποδεκτή από την Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ και στις 22 Ιανουαρίου του 2005 συστάθηκε η COD – CTE. Αυτή η νέα επιτροπή , υπό την αιγίδα της CODEXTER, είχε την εντολή να προετοιμάσει το πρόσθετο πρωτόκολλο λαμβάνοντας υπόψη της το κάλεσμα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε. για ενίσχυση της συνεργασίας των κρατών στην προσπάθεια αντιμετώπισης της απειλής που αποτελούν οι ξένες μαχητές, μέσω της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης προς την τρομοκρατία και της στρατολόγησης νέων ξένων μαχητών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, της παρεμπόδισης της διέλευσης των ξένων μαχητών από τα σύνορά τους και τη διακοπή ή και καταστολή των οικονομικών πόρων υποστήριξης των ξένων μαχητών¹⁴.

---

¹³ Επιτροπή εμπειρογνομόνων που συστάθηκε το 2003 από την Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ και εξουσιοδοτήθηκε να εργαστεί για την επεξεργασία νομικών πράξεων που καλύπτουν υπάρχοντα κενά στο διεθνές δίκαιο σχετικά με την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και πλέον αποτελεί τη διευθύνουσα επιτροπή του ΣτΕ για τη χάραξη αντιτρομοκρατικών πολιτικών.

¹⁴ Βλέπε Security Council /RES/2178 (2014) , παράγραφος 4.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων η COD – CTE ανάλαβε να εξετάσει την δυνατότητα ποινικοποίησης συγκεκριμένων πράξεων των ιδιωτών όταν αυτές πραγματοποιούνται εκ προθέσεως, όπως η στρατολόγησή τους ή η απόπειρα στρατολόγησής τους για πράξεις τρομοκρατίας, η εκπαίδευση ή η απόπειρα να λάβουν εκπαίδευση για πράξεις τρομοκρατίας¹⁵, η μετακίνηση ή η απόπειρα μετακίνησης τους σε κράτος διαφορετικό από αυτό της ιθαγένειας ή της διαμονής τους με σκοπό τη διάπραξη, τον προγραμματισμό ή την προετοιμασία ή τη συμμετοχή σε τρομοκρατικές ενέργειες ή τη παροχή ή τη λήψη τρομοκρατικής εκπαίδευσης¹⁶, η εκούσια παροχή ή συλλογή, με οποιοδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικών πόρων με σκοπό τη διευκόλυνση της μετακίνησης άλλων ξένων μαχητών¹⁷, η εκούσια οργάνωση ή άλλη διευκόλυνση, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων στρατολόγησης, άλλων ιδιωτών που ταξιδεύουν σε κράτος διαφορετικό από το κράτος διαμονής ή ιθαγένειάς τους για τους σκοπούς της τρομοκρατίας¹⁸ και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια σχετική με την αποτελεσματική καταπολέμηση του φαινομένου των ξένων τρομοκρατών, μέσα στα πλαίσια της απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε., θεωρούσε ότι έπρεπε να περιλαμβάνεται στο προσχέδιο του πρόσθετου πρωτοκόλλου¹⁹.

Τα αποτελέσματα των εργασιών της COD – CTE παραδόθηκαν στην CODEXTER, η οποία παρουσίασε ένα προσχέδιο του πρωτοκόλλου στην Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ στις 10 Απριλίου του 2015. Η τελική μορφή του πρόσθετου πρωτοκόλλου υιοθετήθηκε και άνοιξε προς υπογραφή στις 19 και 22 Μαΐου του 2015 αντίστοιχα.

Η θέση σε ισχύ του πρωτοκόλλου πραγματοποιήθηκε την 1^η Ιουλίου του 2017. Μέχρι σήμερα το έχουν υπογράψει 30 κράτη μέλη του ΣτΕ (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας στις 27 Ιανουαρίου του 2016), ενώ από τους διεθνείς οργανισμούς το έχει υπογράψει η Ε.Ε. (στις 22 Οκτωβρίου του 2015) και έχουν καταθέσει έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης 10 κράτη μέλη του ΣτΕ.

¹⁵ Βλέπε Security Council /RES/2178 (2014), παράγραφος 5.

¹⁶ Βλέπε Security Council /RES/2178 (2014), παράγραφος 6.α.

¹⁷ Βλέπε Security Council /RES/2178 (2014), παράγραφος 6.β.

¹⁸ Βλέπε Security Council /RES/2178 (2014), παράγραφος 6.γ.

¹⁹ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ.:2 παράγραφοι 6 και 7.

Ενότητα 1.2.Ο σκοπός του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου και η σύνδεσή του με τη Σύμβαση για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας

Το άρθρο 1 περιγράφει το σκοπό του Πρωτοκόλλου ο οποίος είναι να συμπληρώσει τη Σύμβαση του 2005 με νέες διατάξεις που υποχρεώνουν τα κράτη - μέλη να ποινικοποιήσουν ορισμένες επιπλέον πράξεις που σχετίζονται με τρομοκρατικές ενέργειες και να διευκολύνουν τη διεθνή συνεργασία μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν τις προσπάθειες των κρατών - μερών για την πρόληψη της τρομοκρατίας και των αρνητικών επιπτώσεών της στην πλήρη άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδίως του δικαιώματος στη ζωή (το δικαίωμα που πλήττεται περισσότερο από τις πράξεις της τρομοκρατίας). Τα αδικήματα που παρατίθενται στο πρωτόκολλο , όπως και αυτά της Σύμβασης του 2005 , είναι κυρίως προπαρασκευαστικού χαρακτήρα που στόχο έχουν την πρόληψη. Όπως με την CODEXTER έτσι και με την COD-CTE οι όροι εντολής που έλαβε δεν της επέτρεπαν την εκπόνηση συγκεκριμένων ορισμών για το "τρομοκρατικό αδίκημα" και την "τρομοκρατία". Επομένως οι έννοιες αυτές χρησιμοποιούνται στο Πρωτόκολλο με τον ίδιο τρόπο που γίνονται αντιληπτές και στη Σύμβαση του 2005.

Όλες οι διατάξεις της Σύμβασης του 2005, με εξαίρεση το άρθρο 9 για τα επικουρικά αδικήματα , εφαρμόζονται στο πρωτόκολλο και οι διατάξεις του ερμηνεύονται κατά την έννοια της σύμβασης²⁰, επομένως οι διατάξεις για τις εθνικές πολιτικές πρόληψης και για τη διεθνή συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις εφαρμόζεται πλήρως και στο Πρωτόκολλο. Στην περίπτωση όμως του άρθρου 8 του Πρωτοκόλλου (όροι και διασφαλίσεις) , μολονότι η αντίστοιχη διάταξη της Σύμβασης του 2005 δηλαδή το άρθρο 12 θα εφαρμοζόταν αυτοδικαίως και στο Πρωτόκολλο , οι συντάκτες θεώρησαν αναγκαίο, για λόγους σαφήνειας και σημασίας στο πλαίσιο του αντικειμένου του Πρωτοκόλλου, την περαιτέρω ενίσχυση της προβολής των αρχών του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου που αναφέρονται στη διάταξη αυτή. Έτσι οι διατάξεις της Σύμβασης του 2005 και του Πρωτοκόλλου είναι σχεδόν πανομοιότυπες με μοναδική διαφοροποίηση την προσθήκη στο Πρωτόκολλο της αναφοράς στο δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας²¹.

²⁰ Πρόσθετο πρωτόκολλο άρθρο 9 « Οι λέξεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στο παρόν πρωτόκολλο ερμηνεύονται κατά την έννοια της σύμβασης. Μεταξύ των μερών, όλες οι διατάξεις της σύμβασης εφαρμόζονται αναλόγως, με εξαίρεση το άρθρο 9 ».

²¹ Σύμβαση για την Πρόληψη της Τρομοκρατίας άρθρο 12 « Κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι η καθιέρωση, εκτέλεση και εφαρμογή της ποινικοποίησης δυνάμει των Άρθρων 5 έως 7 και 9 της Σύμβασης αυτής,

Πρόκειται για μία από τις διατάξεις κλειδιά , τόσο του πρωτοκόλλου όσο και της Σύμβασης του 2005 , με την οποία οι διαπραγματευτές προβάλλουν την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της καταπολέμησης και της πρόληψης της τρομοκρατίας , διασφαλίζοντας όμως ταυτόχρονα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Στα κράτη – μέρη δίνεται μια λίστα διεθνών οργάνων (χωρίς όμως να είναι εξαντλητική αυτή η λίστα) που παρέχουν πρότυπα σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία οφείλουν να τηρούν τα μέρη του Πρωτοκόλλου και της Σύμβασης του 2005, καθώς αντιπροσωπεύουν υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο και από αποκρυσταλλωμένες αρχές. Μέσα σε αυτά τα πρότυπα περιλαμβάνεται η ΕΣΔΑ και τα πρόσθετα πρωτόκολλά της (αριθ. 1, 4, 6, 7, 12 και 13) με ιδιαίτερη σημασία για το παρόν πρωτόκολλο να δίνεται στα άρθρα 6 (Δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης) και 7 (Μη επιβολή ποινής άνευ νόμου) της ΕΣΔΑ που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων , την αρχή της νομιμότητας που καλύπτει την απαίτηση της μη αναδρομικότητας , την ακρίβεια , τη σαφήνεια και την προβλεψιμότητα στο ποινικό δίκαιο , καθώς και το τεκμήριο αθωότητας που ορίζει ότι το βάρος της απόδειξης της ενοχής έγκειται στη δίωξη , στοιχείο ιδιαίτερα σημαντικό ιδίως σε σχέση με την αναγκαιότητα ύπαρξης σκοπιμότητας για την ποινικοποίηση των αδικημάτων που αναφέρονται στη Σύμβαση του 2005 και το Πρωτόκολλο²².

Άλλα όργανα διεθνούς προστασίας που αναφέρονται είναι η Αμερικανική Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του 1969 , ο Αφρικανικός Χάρτης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Δικαιωμάτων των Λαών του 1981 , το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1966 και άλλες διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα , ιδιαίτερη σημασία για τους σκοπούς του Πρωτοκόλλου κυρίως μπορεί να έχει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989 , λόγω της νεαρής ηλικίας ορισμένων προσώπων που ταξιδεύουν με σκοπό την τρομοκρατία , επίσης παρόμοια προστασία παρέχεται και μέσα στη εθνική νομοθεσία των περισσότερων κρατών. Ο λόγος αναφοράς και σε άλλα διεθνή όργανα

διενεργούνται με ταυτόχρονο σεβασμό των υποχρεώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα, του δικαιώματος ελευθερίας έκφρασης, ελευθερίας του συνέρχεσθαι και ελευθερίας θρησκείας, όπως παρατίθενται, όπου εφαρμόζονται για το Μέρος αυτό, της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών, του Διεθνούς Συμφώνου για Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα και άλλων υποχρεώσεων δυνάμει του διεθνούς δικαίου. »

²² Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:10 παράγραφοι 73 και 74 και Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:16 παράγραφοι 146 και 147.

προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων , πέρα από την ΕΣΔΑ , είναι γιατί τόσο το Πρωτόκολλο όσο και η Σύμβαση του 2005 είναι ανοικτά και σε κράτη μη μέλη του ΣτΕ (όπως ορίζουν τα άρθρα 10 και 23 αντίστοιχα) επομένως ο μηχανισμός προστασίας της ΕΣΔΑ δεν θα ισχύει για τα τρίτα κράτη - μέρη τα οποία καλούνται να εφαρμόσουν τις διατάξεις αυτές σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει στα πλαίσια των υπόλοιπων διεθνών μηχανισμών που είναι συμβαλλόμενα μέρη , το εθνικό δίκαιο και τον αντίστοιχο εσωτερικό τους δίκαιο²³ .

Μια ακόμα δικλίδα ασφαλείας για τη διασφάλιση της προστασίας των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου και της Σύμβασης του 2005 δίνεται από την δεύτερη παράγραφο του άρθρου 8 (και την αντίστοιχη στο άρθρο 12 της Σύμβασης του 2005) και αφορά την αρχή της αναλογικότητας , σύμφωνα με την οποία τα κράτη – μέρη λαμβάνοντας υπόψη τους νόμιμους επιδιωκόμενους στόχους και την αναγκαιότητα αυτών των στόχων σε μια δημοκρατική κοινωνία καλούνται να αποκλείσουν οποιαδήποτε μορφή αυθαιρεσίας , ανισότητας ή ρατσιστικής μεταχείρισης κατά τη διάρκεια της εφαρμογής των νόμων. Ο καθορισμός εφαρμογής της για τα κράτη μέλη του ΣτΕ θα προκύπτει από τις αρχές της ΕΣΔΑ και την εφαρμοστέα νομολογία της. Ενώ για τα κράτη μη μέλη του ΣτΕ η αρχή της αναλογικότητας θα εφαρμόζεται μέσω των συνταγματικών ή άλλων εθνικών κανόνων τους που εφαρμόζονται για τον καθορισμό του κατάλληλου φάσματος τιμωριών και της επιβολής κατάλληλης ποινής σε ατομική ποινική δίωξη²⁴ .

Ενότητα 1.3. Προπαρασκευαστικά αδικήματα του Πρωτοκόλλου

Τα άρθρα 2 έως 6 αποτελούν τον βασικό πυρήνα του πρωτοκόλλου καθώς υποχρεώνουν τα κράτη - μέρη να διασφαλίσουν ότι ο ποινικός τους κώδικας είναι κατάλληλα διαμορφωμένος έτσι ώστε να τους παρέχει τη δυνατότητα δίωξης των πράξεων που καθορίζονται από το Πρωτόκολλο. Τα αδικήματα που προστίθενται (μαζί με αυτά που καθορίζονται από τη Σύμβαση του 2005) είναι η Συμμετοχή σε οργάνωση ή ομάδα με σκοπό την τρομοκρατία (άρθρο 2) , η Λήψη εκπαίδευσης για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων (άρθρο 3) , τα Ταξίδια στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία (άρθρο 4) , η Χρηματοδότηση ταξιδιών στο εξωτερικό με σκοπό την

---

²³ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:11 παράγραφος 77 και Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:16 παράγραφος 149.

²⁴ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:11 παράγραφοι 77 - 79 και Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:16 παράγραφος 150 - 152.

τρομοκρατία (άρθρο 5) και η Οργάνωση ή κατ' άλλο τρόπο διευκόλυνση ταξιδιών στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία (άρθρο 6). Η υποχρέωση υιοθέτησης , όπου κρίνεται αναγκαίο , ποινικών αδικημάτων για ορισμένες συμπεριφορές δεν απαιτεί και την ταυτόχρονη κατάρτιση αυτοτελών παραβάσεων στο βαθμό που οι πράξεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν ως προπαρασκευαστικές ενέργειες για τη διάπραξη τρομοκρατικών εγκλημάτων ή είναι ήδη ποινικοποιημένες σύμφωνα με άλλες διατάξεις , συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την απόπειρα²⁵.

Τα αδικήματα που παρατίθενται στο Πρωτόκολλο (όπως και αυτά της σύμβασης του 2005) δεν αποτελούν αδικήματα τρομοκρατίας όπως αυτά εννοούνται στο άρθρο 1 της Σύμβασης του 2005 , αποτελούν όμως ποινικά αδικήματα σοβαρής φύσεως καθώς δυνητικά μπορούν να οδηγήσουν στη διάπραξη βίαιων τρομοκρατικών αδικημάτων.

Ένα από τα χαρακτηριστικά αυτών των νέων αδικημάτων που θεσπίζονται είναι ότι , για να θεωρηθούν ποινικά κολάσιμα , δεν απαιτούν την προηγούμενη διάπραξη τρομοκρατικής ενέργειας όπως αυτή εννοείται από το άρθρο 1²⁶. Η έλλειψη μιας τέτοιας απαίτησης (Indifférence du résultat) επιβεβαιώνεται από το άρθρο 8 της Σύμβασης του 2005²⁷. Η ποινικοποίηση αδικημάτων , χωρίς να υπάρχει προηγούμενη τρομοκρατική ενέργεια , προκύπτει από το γεγονός του δυνητικού κίνδυνου για διάπραξη βίαιων αδικημάτων. Το ΕΔΑΔ σε πολλές αποφάσεις του έχει τονίσει ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα στη ζωή) τα κράτη δεν έχουν μόνο την υποχρέωση να απέχουν από παράνομες πράξεις αφαίρεσης της ζωής , αλλά έχουν και την θετική υποχρέωση να λαμβάνουν προληπτικά επιχειρησιακά μέτρα για την προστασία ενός ατόμου του οποίου η ζωή κινδυνεύει από τις εγκληματικές πράξεις ενός άλλου ατόμου²⁸.

Άλλο ένα χαρακτηριστικό των αδικημάτων του Πρωτοκόλλου (και της Σύμβασης του 2005) είναι ότι πρέπει να διαπράττονται παράνομα και σκόπιμα²⁹.

---

²⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:4 παράγραφος 21.

²⁶ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:4 παράγραφοι 22 και 23.

²⁷ Σύμβαση για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας , άρθρο 8 « Για να συνιστά μια ενέργεια αδίκημα όπως παρατίθεται στα Άρθρα 5 έως 7 της Σύμβασης αυτής, δεν είναι αναγκαίο όπως το αδίκημα της τρομοκρατίας διαπραχθεί πραγματικά ».

²⁸ Για παράδειγμα βλέπε νομολογία του ΕΔΑΔ στην υπόθεση Osman vs. The United Kingdom (87/1997/871/1083) judgment , 28 October 1998 , παράγραφος 115.

²⁹ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:4 παράγραφος 24.

Η προϋπόθεση ότι τα αδικήματα διαπράττονται παράνομα αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό όλων των συμβάσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, αν και τα όρια της έννοια δεν είναι πάντοτε σαφώς κατανοητά και ακριβή σε όρους διεθνούς δικαίου με αποτέλεσμα συχνά να εξαρτάται από εθνικούς ή τοπικούς παράγοντες³⁰. Σε σχέση με το Πρωτόκολλο και τη Σύμβαση του 2005 ορίζεται ότι η προϋπόθεση για παράνομη ενέργεια αντανάκλα την αντίληψη ότι η πράξη μπορεί να είναι νόμιμη ή δικαιολογημένη είτε γιατί ισχύουν οι κλασικές νόμιμες διαδικασίες άμυνας είτε γιατί άλλες αρχές ή συμφέροντα οδηγούν στον αποκλεισμό της ποινικής ευθύνης, για παράδειγμα για λόγους επιβολής του νόμου³¹. Επιπλέον διευκρινίζεται ότι δεν αφορά πράξεις που έχουν γίνει βάσει νόμιμης κυβερνητικής αρχής, αντίθετα η έννοια του παράνομα αποκτά νόημα μέσα από το πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιείται, επομένως μπορεί να αναφέρεται σε συμπεριφορές που έχουν αναληφθεί χωρίς προηγούμενη εξουσία (νομοθετική, εκτελεστική, διοικητική, δικαστική, συμβατική ή συναινετική) ή συμπεριφορές που δεν καλύπτεται από τα καθιερωμένα νομικά μέσα ή σχετικές αρχές σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο³². Η προϋπόθεση αυτή φαίνεται να αφήνει ένα ευρύ πεδίο στη διακριτική ευχέρεια των κρατών – μερών ώστε να καθορίσουν τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμόζουν την έννοια στο εσωτερικό τους δίκαιο, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα μέσο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τα κράτη - μέρη ως βάση για την εξαίρεση κρατικών ενεργειών από τα ποινικά στοιχεία και ενδεχομένως να γεννά μια αντίληψη σχετικιστικής και αυτόεξυπηρετικής άποψης της παράνομης συμπεριφοράς³³. Ωστόσο με το άρθρο 8 του Πρωτοκόλλου και 12 της Σύμβασης του 2005 περιορίζεται αυτή η ελευθερία των κρατών – μερών καλώντας τα να εφαρμόζουν τις διατάξεις τους με σεβασμό στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Αναφορικά με την προϋπόθεση της σκοπιμότητας οι συντάκτες του πρωτοκόλλου συμφώνησαν ότι η ακριβής της έννοια του, σύμφωνα με την καθιερωμένη πρακτική του ΣτΕ κατά την εκπόνηση νομικά δεσμευτικών ποινικών

---

³⁰ Βλέπε Hunt, A. (2006). The Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism. *European Public Law*, Volume 12, Issue 4, σελ:614 -615.

³¹ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ: 4 παράγραφος 25.

³² Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ: 4 παράγραφοι 26 και 27.

³³ Βλέπε Βλέπε Hunt, A. (2006). The Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism. *European Public Law*, Volume 12, Issue 4, σελ:615

νομοθετικών πράξεων , θα παραμείνει στην ερμηνευτική ευχέρεια του εσωτερικού δικαίου των κρατών – μερών. Τα κράτη – μέρη οφείλουν να δείχνουν ιδιαίτερη μέριμνα κατά την ερμηνεία της έννοιας της σκοπιμότητας καθώς αποτελεί το κύριο στοιχείο για τη δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης και θα πρέπει πάντα διασφαλίζεται ο σεβασμός του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη σε όλες τις πτυχές της και η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας³⁴.

1.3.1. Συμμετοχή σε οργάνωση ή ομάδα με σκοπό την τρομοκρατία

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου ως συμμετοχή σε οργάνωση ή ομάδα με σκοπό την τρομοκρατία εννοείται η παράνομη και σκόπιμη « συμμετοχή στις δραστηριότητες οργάνωσης ή ομάδας με σκοπό τη διάπραξη ή τη συμβολή στη διάπραξη ενός ή περισσότερων τρομοκρατικών εγκλημάτων από την οργάνωση ή την ομάδα ».

Ένα από τα βασικά ζητήματα που έπρεπε να αντιμετωπίσει η COD-CTE ήταν ο καθορισμός της ποινικοποίησης της στρατολόγησης ή της απόπειρας στρατολόγησης για τρομοκρατία όχι όμως με την έννοια της «ενεργής στρατολόγησης» άλλων προσώπων , για παράδειγμα από έναν στρατολογητή (όπως ισχύει στο άρθρο 6 της Σύμβασης του 2005) αλλά με την έννοια της «παθητικής στρατολόγησης» δηλαδή του «στρατολογούμαι ή επιδιώκω τη στρατολόγησή μου». Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων κατέστη σαφές στους συντάκτες του Πρωτοκόλλου ότι η ποινικοποίηση μιας «παθητικής» συμπεριφοράς θα δημιουργούσε προβλήματα σε ορισμένα νομικά συστήματα. Η προσπάθεια εξεύρεσης ενός ορισμού που θα περιελάμβανε την «παθητική στρατολόγηση για τρομοκρατία» μαζί με την ύπαρξη μιας πιο «ενεργής» συμπεριφοράς από τρίτο πρόσωπο , δημιουργούσε επίσης ορισμένα προβλήματα. Τελικά , οι συντάκτες αποφάσισαν να ποινικοποιήσουν τη συμπεριφορά της «παθητικής στρατολόγησης για τρομοκρατία» με την πιο στενή της έννοια , δηλαδή τη φανερή «συμμετοχή σε οργάνωση ή ομάδα με σκοπό την τρομοκρατία»³⁵.

Οι παράνομες και σκόπιμες δραστηριότητες ενός ατόμου πρέπει να έχουν ως συγκεκριμένο στόχο τη συμβολή στη διάπραξη ενός ή περισσότερων τρομοκρατικών

³⁴ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 4 και 5 παράγραφοι 29 και 30.

³⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 5 παράγραφος 31.

αδικημάτων από την οργάνωση ή ομάδα ή τη διάπραξη ενός ή περισσότερων τέτοιων αδικημάτων για λογαριασμό της οργάνωσης ή της ομάδας. Επομένως δεν απαιτείται η ποινικοποίηση της απλής παθητικής συμμετοχής σε μια τρομοκρατική οργάνωση ή ομάδα ή της ιδιότητας του ανενεργού μέλους. Η διάταξη αυτή δεν ποινικοποιεί την απόπειρα, τη συμβολή ή τη συνέργια αυτού του αδικήματος (δεν περιλαμβάνει τα επικουρικά αδικήματα του άρθρου 9 της Σύμβασης του 2005). Ωστόσο, τα κράτη - μέρη είναι ελεύθερα να το πράξουν, εφόσον τα κρίνουν σκόπιμο στα εσωτερικά νομικά τους συστήματα³⁶.

Δεν υπάρχει στο διεθνές δίκαιο ένας ακριβής ορισμός της φύσεως μιας τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας και ούτε το άρθρο 2 δίνει κάποια συγκεκριμένη ερμηνεία καθώς η ποινικοποίηση εξαρτάται από τη διεξαγωγή τρομοκρατικών αδικημάτων από την ομάδα ανεξάρτητα από τις επίσημα ανακηρυγμένες δραστηριότητές της. Τα κράτη - μέρη προς διευκόλυνσή τους μπορούν να τις συμπεριλάβουν στις λεγόμενες εγκληματικές οργανώσεις, όπως αυτές ορίζονται από το εσωτερικό τους δίκαιο³⁷.

1.3.2.Λήψη εκπαίδευσης για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου ως λήψη εκπαίδευσης για τρομοκρατία θεωρείται η παράνομη και σκόπιμη « η εκπαίδευση, μεταξύ άλλων η απόκτηση γνώσεων ή πρακτικών δεξιοτήτων, από άλλο πρόσωπο για την κατασκευή ή τη χρήση εκρηκτικών, πυροβόλων όπλων και λοιπών όπλων ή επιβλαβών ή επικίνδυνων ουσιών ή άλλων ειδικών μεθόδων ή τεχνικών, με σκοπό την εκτέλεση ή συμμετοχή στην τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος ».

Σε μεγάλο βαθμό η διατύπωση της συγκεκριμένης διάταξης μοιάζει με αυτή του άρθρου 6 της Σύμβασης του 2005 που ποινικοποιεί τον «εκπαιδευτή», όμως στο συγκεκριμένο άρθρο τα κράτη - μέρη καλούνται να ποινικοποιήσουν την αποδοχή κατάρτισης που θα επιτρέψει στον αποδέκτη (εκπαιδευόμενο) να πραγματοποιήσει ή να συμβάλει στη διάπραξη τρομοκρατικών αδικημάτων. Η ποινικοποίηση αυτού του αδικήματος προσφέρει στα κράτη - μέρη επιπλέον εργαλεία για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των απειλών που προέρχονται από πιθανούς

---

³⁶ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ: 5 παράγραφοι 33, 34 και 36.

³⁷ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ: 5 παράγραφος 37.

δράστες , ακόμα και όσων ενεργούν μόνοι , καθώς δίνεται η δυνατότητα έρευνας και δίωξης δραστηριοτήτων κατάρτισης που δυνητικά μπορούν να οδηγήσουν σε τρομοκρατικές ενέργειες³⁸.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους μπορεί ένα πρόσωπο να λάβει τέτοιου είδους εκπαίδευση , για παράδειγμα με τη συμμετοχή του μέσω φυσικής παρουσίας σε στρατόπεδο εκπαίδευσης μιας τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας. Μπορεί όμως και εξ αποστάσεως μέσω διαφόρων ηλεκτρονικών μέσων , συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου. Ωστόσο , το απλό το γεγονός της «επίσκεψης» σε μια ιστοσελίδα που ενδέχεται να περιέχει πληροφορίες ή τρόπους επικοινωνίας , που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εκπαίδευση σε τρομοκρατικές πράξεις , δεν επαρκεί για τη άσκηση δίωξης βάσει της παρούσας διάταξης. Ο δράστης θα πρέπει να συμμετέχει ενεργά στην εκπαίδευση. Η ενεργή συμμετοχή ενός προσώπου στην εκπαίδευση για τρομοκρατία είναι κάπως ευκολότερο να αποδειχθεί στην περίπτωση φυσικής παρουσίας του (όπως ειπώθηκε σε στρατόπεδο). Η απόδειξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι πιο δύσκολη , ένα παράδειγμα θα ήταν η συμμετοχή του δράστη σε αλληλεπιδραστικές εκπαιδευτικές συναντήσεις μέσω του διαδικτύου. Επίσης τα κράτη-μέρη μπορούν να περιλάβουν στο εθνικό τους δίκαιο και τις μορφές «αυτοδιδασκαλίας»³⁹.

Ανεξάρτητα από τον τρόπο που λαμβάνει ένα πρόσωπο την εκπαίδευση είναι απαραίτητο να σε κάθε περίπτωση να αποδεικνύεται η σκοπιμότητα , δηλαδή λήψη της εκπαίδευσης για εκτέλεση ή συμμετοχή σε τρομοκρατική ενέργεια και η πρόθεση του προσώπου για την πραγμάτωση της. Αυτό δίνει στη έννοια του παράνομου μια πιο υποκειμενική διάσταση καθώς μια κατά τα άλλα «νόμιμη» δραστηριότητα (για παράδειγμα μαθήματα χημείας , στρατιωτική εκπαίδευση παρεχόμενη από το κράτος κ.τ.λ.) θα μπορούσε να θεωρηθεί παράνομη εάν μπορεί να αποδειχθεί ότι το πρόσωπο που λαμβάνει την εκπαίδευση έχει την απαιτούμενη πρόθεση να χρησιμοποιήσει την εκπαίδευση που αποκτήθηκε κατ 'αυτόν τον τρόπο για τη διάπραξη τρομοκρατικής ενέργειας⁴⁰.

Ούτε σε αυτό το αδίκημα προβλέπεται η ποινικοποίηση της απόπειρας.

---

³⁸ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 6 παράγραφοι 38 – 39.

³⁹ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 6 παράγραφος 40.

⁴⁰ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 6 παράγραφος 41.

1.3.3. Ταξίδια στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία

Βάσει του άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου ως ταξίδια στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία εννοούνται τα σκόπιμα και παράνομα « ταξίδια σε κράτος , το οποίο δεν είναι το κράτος της ιθαγένειας ή κατοικίας του ταξιδιώτη , με σκοπό τη διάπραξη, τη συμβολή ή τη συμμετοχή σε τρομοκρατικό έγκλημα , ή την παροχή ή λήψη εκπαίδευσης για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων.» Επιπλέον τα κράτη – μέρη καλούνται να ποινικοποιήσουν και την απόπειρα διάπραξης του συγκεκριμένου αδικήματος.

Οι διατάξεις του άρθρου 4 έχουν ως στόχο τη διαμόρφωση ενός κατάλληλου νομικού πλαισίου για τη διευκόλυνση της εφαρμογής , σε περιφερειακό επίπεδο , των υποχρεώσεων των κρατών μελών των Η.Ε. που περιέχονται στο Ψήφισμα 2178 (παράγραφος 6.α) του Συμβουλίου Ασφαλείας⁴¹.

Η διαδρομή που θα ακολουθήσει ο φερόμενος ως δυνητικός δράστης προς το κράτος προορισμού μπορεί να είναι άμεση ή με τη διέλευση από άλλα κράτη καθ' οδόν. Επομένως ανεξαρτήτως της γεωγραφικής θέσης της αφετηρίας του ταξιδιού όλα τα άτομα (υπήκοοι και αλλοδαποί) που ταξιδεύουν σε κράτος διαφορετικό από εκείνο της εθνικότητας ή της κατοικίας τους από το έδαφος του ενδιαφερόμενου κράτους - μέρους θα καλύπτονται από την υποχρέωση ποινικοποίησης του Πρωτοκόλλου⁴².

Το δικαίωμα στην ελεύθερη μετακίνηση κατοχυρώνεται τόσο στο άρθρο 2 του Τέταρτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ⁴³ , όσο και στο άρθρο 12 του Διεθνούς Σύμφωνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα των Η.Ε.⁴⁴. Ωστόσο και οι δύο προαναφερόμενες διεθνείς πράξεις επιτρέπουν τον περιορισμό του δικαιώματος της ελεύθερης μετακίνησης υπό ορισμένες προϋποθέσεις όπως είναι η προστασίας της εθνικής ασφάλειας , και (αναφορικά με το Τέταρτο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ) για την πρόληψη ποινικών παραβιάσεων.

---

⁴¹ Σύμφωνα με το οποίο όλα τα κράτη καλούνται να διώκουν και να τιμωρούν « τους υπηκόους τους που μετακινούνται ή επιχειρούν να ταξιδέψουν σε κράτος άλλο από το κράτος κατοικίας ή ιθαγένειάς τους και άλλα άτομα που ταξιδεύουν ή επιχειρούν να ταξιδέψουν από το έδαφός τους σε κράτος άλλο από το κράτος κατοικίας ή ιθαγένειάς τους για τους σκοπούς της διάπραξης , του προγραμματισμού ή της προετοιμασίας ή της συμμετοχής σε τρομοκρατικές ενέργειες ή την παροχή ή την λήψη τρομοκρατικής εκπαίδευσης »

⁴² Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 6 και 7 παράγραφοι 44 και 49.

⁴³ Άρθρο 2 παράγραφος 2 « Κάθε πρόσωπο είναι ελεύθερο να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της δικής του.»

⁴⁴ Άρθρο 12 παράγραφος 2 «Καθένας είναι ελεύθερος να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής του.»

Κατά τη σύνταξη του Πρωτοκόλλου θεωρήθηκε ότι η σοβαρότητα της απειλής που συνιστούν οι ξένοι μαχητές δικαιολογεί μια ισχυρή απάντηση , η οποία όμως θα πρέπει κατά την εφαρμογή της να συμβαδίζει με τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου⁴⁵.

Η διάταξη δεν προβλέπει υποχρέωση των κρατών - μερών να καθιερώσουν γενική απαγόρευση ή ποινικοποίηση όλων των ταξιδιών σε ορισμένους προορισμούς (blanket ban). Ούτε υποχρεώνει τη θέσπιση διοικητικών μέτρων , όπως η απόσυρση των διαβατηρίων. Το άρθρο 4 αφορά μόνο την ποινικοποίηση της ταξιδιωτικής πράξης υπό 2 πολύ συγκεκριμένες προϋποθέσεις , πρώτον ο πραγματικός σκοπός του ταξιδιού πρέπει να είναι η συμμετοχή σε τρομοκρατικές πράξεις ή η λήψη ή η παροχή κατάρτισης για την τρομοκρατία , σε κράτος άλλο από εκείνο της ιθαγένειας ή της κατοικίας (άρθρο 4, παράγραφος 1) και δεύτερον ο δράστης πρέπει να διαπράττει το αδίκημα σκόπιμα και παράνομα (άρθρο 4, παράγραφος 2). Αν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις θα πρέπει να αποδεικνύεται σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο του κράτους - μέρους μέσω αποδεικτικών στοιχείων που υποβάλλονται σε ανεξάρτητο δικαστήριο για έλεγχο σύμφωνα με τις ειδικές εφαρμοστέες ποινικές διαδικασίες του ενδιαφερόμενου μέρους και τις γενικές αρχές του κράτους δικαίου⁴⁶.

Σε αντίθεση με τα υπόλοιπα αδικήματα του Πρωτοκόλλου στο συγκεκριμένο αδίκημα προβλέπεται και η απόπειρα διάπραξης. Τα κράτη – μέρη έχουν τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξουν την ποινικοποίηση της προσπάθειας του ταξιδιού , με τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν, ως προπαρασκευαστική πράξη ή ως απόπειρα για το κύριο τρομοκρατικό αδίκημα⁴⁷.

1.3.4.Χρηματοδότηση ταξιδιών στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Πρωτοκόλλου ως χρηματοδότηση ταξιδιών στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία θεωρείται η παράνομη και εκ προθέσεως *«παροχή ή συγκέντρωση, με οποιονδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, κεφαλαίων τα οποία*

---

⁴⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 7 παράγραφος 46.

⁴⁶ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 7 παράγραφοι 48 – 49.

⁴⁷ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:8 παράγραφος 53.

παρέχουν τη δυνατότητα, εν όλω ή εν μέρει, σε οιοδήποτε πρόσωπο να ταξιδέψει στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία γνωρίζοντας ότι τα κεφάλαια προορίζονται να χρησιμοποιηθούν, εν όλω ή εν μέρει, για τον σκοπό αυτόν » .

Η διατύπωση του άρθρου 5 βασίζεται στις παρόμοιες διατυπώσεις που περιέχονται στο Ψήφισμα 2178 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε. (παράγραφος 6.β) και στη Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (άρθρο 2 παράγραφος 1).

Η εγκληματική πράξη διαπράττεται με την παροχή ή την συγκέντρωση κεφαλαίων που επιτρέπουν πλήρως ή εν μέρει σε οποιοδήποτε πρόσωπο να διαπράξει το έγκλημα του ταξιδιού στο εξωτερικό για σκοπούς τρομοκρατίας. Τα κεφάλαια μπορεί να προέρχονται από μία μόνο πηγή, για παράδειγμα ως δάνειο ή δώρο που παρέχεται στον ταξιδιώτη από ένα πρόσωπο ή νομική οντότητα ή από διάφορες πηγές μέσω κάποιας συλλογής που οργανώνεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα. Τα κεφάλαια μπορούν να παρέχονται ή να συλλέγονται με οποιονδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα. Εκτός από την σκόπιμη και παράνομη συμπεριφοράς εισάγεται μια ακόμα προϋπόθεση ότι πρέπει να είναι εις γνώσιν του δράστη το πως θα χρησιμοποιηθούν τα κεφάλαια⁴⁸.

Το αδίκημα του άρθρου 5 μπορεί να τιμωρηθεί ως προπαρασκευαστική ενέργεια ή ως συνέργεια στο κύριο αδίκημα⁴⁹.

1.3.5.Οργάνωση ή κατ' άλλο τρόπο διευκόλυνση ταξιδιών στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία

Βάσει του άρθρου ως οργάνωση με άλλο τρόπο διευκόλυνση ταξιδιών με σκοπό την τρομοκρατία θεωρείται η παράνομη και σκόπιμη *«πράξη οργάνωσης ή διευκόλυνσης με την οποία παρέχεται βοήθεια σε οιοδήποτε πρόσωπο ταξιδεύει στο εξωτερικό με σκοπό την τρομοκρατία γνωρίζοντας ότι ο σκοπός της παρεχόμενης με τον τρόπο αυτόν βοήθειας είναι η τρομοκρατία.»*

---

⁴⁸ Σύμφωνα με τη Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας άρθρο 1 παράγραφος 1 κεφάλαια θεωρούνται *«κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία, υλικά ή άυλα, κινητά ή ακίνητα, με οποιονδήποτε τρόπο αποκτηθέντα, καθώς και νομικά έγγραφα ή κείμενα οποιασδήποτε μορφής, η οποία μπορεί να είναι και ηλεκτρονική ή ψηφιακή, τα οποία αποδεικνύουν την κυριότητα αυτών των περιουσιακών στοιχείων ή οποιοδήποτε περιουσιακό δικαίωμα επ' αυτών, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, τραπεζικών πιστώσεων, ταξιδιωτικών επιταγών, τραπεζικών επιταγών, ενταλμάτων πληρωμής, μετοχών, χρεογράφων, ομολόγων, τραβηκτικών και πιστωτικών επιστολών».*

⁴⁹ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:9 παράγραφος 58,

Η διατύπωση του άρθρου 6 του Πρωτοκόλλου βασίζεται στο Ψήφισμα 2178 του Συμβουλίου Ασφαλείας (παράγραφος 6.γ).

Ο όρος οργάνωση καλύπτει μια ποικιλία συμπεριφορών που σχετίζονται με πρακτικές ρυθμίσεις που σχετίζονται με ταξίδια , όπως είναι η αγορά εισιτηρίων και ο προγραμματισμός των δρομολογίων. Ο όρος διευκόλυνση χρησιμοποιείται για να καλύψει οποιαδήποτε άλλη συμπεριφορά εκτός εκείνων που σχετίζονται με την οργάνωση και βοηθά τον ταξιδιώτη να φτάσει στον προορισμό του. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να είναι η βοήθεια για παράνομη διέλευση των συνόρων. Όπως στη χρηματοδότηση έτσι και σε αυτό το αδίκημα εκτός από τις προϋποθέσεις του παράνομου και της σκοπιμότητας ο δράστης πρέπει να «γνωρίζει» ότι η βοήθεια παρέχεται για σκοπούς τρομοκρατίας⁵⁰.

Το αδίκημα μπορεί να ποινικοποιηθεί είτε ως προπαρασκευαστική πράξη είτε ως συνέργεια στο κύριο αδίκημα⁵¹.

1.4. Προβληματισμοί και συμπερασματικές σκέψεις σχετικά με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας.

Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο παρά τους φιλόδοξους στόχους του εγείρει ορισμένους προβληματισμούς σε σχέση με την αποτελεσματικότητα και τον τρόπο της εφαρμογής του, κυρίως εξαιτίας των λεπτών νέων ζητημάτων που αγγίζει και την έλλειψη προηγούμενων αποφάσεων του ΕΔΑΔ πάνω σε τέτοιου είδους υποθέσεις. Ορισμένα από τα ζητήματα που τίθενται είναι τα εξής.

Η έλλειψη σαφή ορισμού εννοιών όπως "τρομοκρατία", "τρομοκρατικές ενέργειες" και "ξένοι μαχητές".

Αυτή η έλλειψη κεντρικών εννοιών δημιουργεί έντονη ανησυχία ότι το πεδίο εφαρμογής του πρωτοκόλλου είναι υπερβολικά ευρύ, ως αποτέλεσμα του ευρέος και αβέβαιου ορισμού του «εγκλήματος τρομοκρατίας» στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της Σύμβασης του 2005. Συγκεκριμένα η Σύμβαση του 2005 ορίζει το «τρομοκρατικό αδίκημα» με αναφορά σε έναν κατάλογο συνθηκών σε ένα παράρτημά της⁵², όμως

---

⁵⁰ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:9 παράγραφος 60.

⁵¹ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:9 παράγραφος 61.

⁵² Βλέπε από την παρούσα εργασία Ενότητα 2.2. σελ:23 έως 25.

ορισμένες από αυτές τις συνθήκες ορίζουν τα αδικήματα αυτά με παραπομπή σε άλλες συνθήκες ή παρέχουν έναν πολύ ευρύ και ασαφή ορισμό⁵³.

Ο κίνδυνος εισαγωγής ποινικών αδικημάτων χωρίς τη σαφήνεια, την προσβασιμότητα και την προβλεψιμότητα που απαιτεί η αρχή της νομιμότητας.

Η ανησυχία αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι τα αδικήματα που συνδέονται με το κύριο αδίκημα, δηλαδή το τρομοκρατικό αδίκημα, και αποτελούν το επίκεντρο του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αφορούν μια συμπεριφορά η οποία σε διαφορετικό βαθμό είναι μακρινή από το κύριο αδίκημα και, επομένως, είναι πιο δύσκολο να προσδιοριστεί με βεβαιότητα. Αυτό εγείρει σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την τήρηση της αρχής της νομιμότητας, μιας βασικής γενικής αρχής δικαίου που κατοχυρώνεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, σύμφωνα με την οποία οι νόμοι πρέπει να είναι σαφείς και προσβάσιμοι και να μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη επαρκώς προβλέψιμοι. Η αρχή αυτή σε διάφορες υποθέσεις έχει χαρακτηριστεί από το ΕΔΑΔ ως θεμελιώδες στοιχείο του κράτους δικαίου και αναπόσπαστο κομμάτι της προστασίας από την αυθαιρεσία.

Ο κίνδυνος συγχύσεως διαφόρων νομικών καθεστώτων, ιδίως του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του κοινού ποινικού δικαίου και η ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι οποιαδήποτε ποινικοποίηση πράξεων θα πρέπει να συνδέεται στενά με τη διάπραξη του κύριου ποινικού αδικήματος (δηλαδή τη διάπραξη τρομοκρατικής ενέργειας) και τον πραγματικό κίνδυνο να πραγματοποιηθεί πράγματι μια τέτοια εγκληματική πράξη⁵⁴.

Οι διατάξεις του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το φαινόμενο των ξένων μαχητών που αναχωρούν από τις ευρωπαϊκές χώρες με μοναδικό σκοπό να ενταχθούν σε μια ένοπλη σύρραξη αλλού (π.χ. στο Ιράκ ή στη Συρία), καθώς οι εκεί πράξεις τους όπως η χρήση θανατηφόρου βίας μπορεί, ανάλογα με τις συνθήκες, να είναι μια νόμιμη πράξη πολέμου, έγκλημα πολέμου, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, κοινό έγκλημα ή - μερικές φορές - τρομοκρατία και η αντιμετώπισή τους καθορίζεται από άλλες διεθνείς συμβάσεις όπως το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο. Καθώς θα είναι σχεδόν αδύνατο να αποδειχθεί πέρα από κάθε

---

⁵³ Βλέπε Submission of Amnesty International and the International Commission of Jurists to the Committee on Foreign Fighters and Related Issues (COD-CTE), *Draft Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism*, 19 March 2015, σελ:1-2.

⁵⁴ Βλέπε Submission of Amnesty International and the International Commission of Jurists to the Committee on Foreign Fighters and Related Issues (COD-CTE), *Draft Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism*, 19 March 2015, σελ:2-3

εύλογη αμφιβολία ότι ένα άτομο που ταξιδεύει σε μια ζώνη διενέξεως για να ενταχθεί στην ένοπλη σύρραξη εκεί θα έχει εκ των προτέρων την πρόθεση να διαπράξει τρομοκρατικές πράξεις στην Ευρώπη όταν κάποια στιγμή ενδεχομένως να επιστρέψει από την ένοπλη σύρραξη, το πεδίο εφαρμογής της πιθανής εφαρμογής θα μπορούσε να συσχετιστεί υποθετικά με το σενάριο ξένων μαχητών που επιστρέφουν στις δικές τους (ευρωπαϊκές) χώρες και στη συνέχεια διαπράττουν εκεί πράξεις τρομοκρατίας⁵⁵.

Καθώς το φαινόμενο των ξένων μαχητών πρόκειται να μας απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό τα χρόνια που έρχονται, ο τρόπος με τον οποίο θα εφαρμοστεί το Πρόσθετο Πρωτόκολλο μαζί με τις διατάξεις της Σύμβασης για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας και οι υποθέσεις που θα ανακύψουν και ενδεχομένως θα απασχολήσουν το ΕΔΑΔ θα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

---

⁵⁵ Βλέπε Scheinin Martin ‘The Council of Europe’s Draft Protocol on Foreign Terrorist Fighters is Fundamentally Flawed’, *Just Security*, March 18, 2015.

Κεφάλαιο 2 : Τα αδικήματα που προστίθενται από τη Σύμβαση για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας και οι λοιπές κοινές διατάξεις με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο.

Ενότητα 2.1. Το πλαίσιο της Σύμβασης για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας

Η Σύμβαση του ΣτΕ για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας (στο εξής Σύμβαση του 2005) άνοιξε προς υπογραφή στις 16 Μαΐου του 2005 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουνίου του 2007. Σήμερα ο αριθμός των κρατών – μερών της ανέρχεται στα τριάντα εννέα (39)⁵⁶.

Η Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 στις ΗΠΑ αποφάσισε τη σύσταση μιας διεπιστημονικής επιτροπής της GMT , κατά την 109^η Σύνοδο της τον Νοέμβρη του 2001 , με σκοπό τόσο την επικαιροποίηση των υφιστάμενων συνθηκών του ΣτΕ σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας όσο και το άνοιγμα αυτών σε τρίτες χώρες⁵⁷. Κατά την διάρκεια των εργασιών της GMT αρκετές φορές τέθηκε το ζήτημα της δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης σύμβασης για την τρομοκρατία στα πλαίσια του ΣτΕ όμως η ίδια δεν έλαβε επίσημη θέση καθώς ήταν εκτός του πεδίου των αρμοδιοτήτων της. Το θέμα τέθηκε επίσημα από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣτΕ μέσα από δύο Συστάσεις της προς την Επιτροπή Υπουργών όπου ζητούσε την προσπάθεια δημιουργίας μιας πανευρωπαϊκής συνεργασίας κατά της τρομοκρατίας η οποία θα είχε μια κοινή ερμηνεία⁵⁸ και την έναρξη χωρίς καθυστέρηση την επεξεργασία μιας ολοκληρωμένης σύμβασης του ΣτΕ για την τρομοκρατία , βάσει του κανονιστικού κεκτημένου των νομικών πράξεων των Η.Ε. , του ΣτΕ , της Ε.Ε. και άλλων κειμένων⁵⁹.

Το 2003 , ακολουθώντας τη λήξη των εργασιών της GMT , συστάθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ μια νέα διακυβερνητική επιτροπή εμπειρογνομόνων για την τρομοκρατία η CODEXTER με εξουσιοδότηση να εργαστεί για την επεξεργασία νομικών πράξεων που θα καλύπτουν υπάρχοντα κενά στο διεθνές δίκαιο. Σε μια έκθεσή της η CODEXTER κατέληξε ότι μια

⁵⁶ Η Ελλάδα υπέγραψε τη Σύμβαση του 2005 στις 11 Νοεμβρίου 2005 όμως δεν την έχει επικυρώσει. Η Ε.Ε. την υπέγραψε στις 22 Οκτωβρίου 2015.

⁵⁷ Όπως και έγινε με τη σύναψη του Πρωτοκόλλου για την Τροποποίηση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Καταστολή της Τρομοκρατίας στις 15 Μαΐου 2003.

⁵⁸ Βλέπε Recommendation 1550 (2002) : Combating terrorism and respect for human rights , παράγραφοι 5 και 7.

⁵⁹ Βλέπε Recommendation 1644 (2004) : Terrorism: a threat to democracies , παράγραφος 11.1.

ολοκληρωμένη σύμβαση του ΣτΕ για την τρομοκρατία θα προσέφερε σημαντική προστιθέμενη αξία σε σχέση με τα υφιστάμενα ευρωπαϊκά και διεθνή μέσα αντιμετώπισης της τρομοκρατίας όμως δεν μπόρεσε να έχει την απαιτούμενη συναίνεση για την έναρξη των διαδικασιών. Παρόλα αυτά θεωρήθηκε ότι μια σύμβαση περιορισμένης εμβέλειας που θα ασχολούνταν με τον τομέα της πρόληψης της τρομοκρατίας, επίσης θα κάλυπτε τα υπάρχοντα κενά στο διεθνές δίκαιο και την έλλειψη αποτελεσματικής δράσης και θα προσέφερε σημαντική προστιθέμενη αξία⁶⁰ καθώς έπειτα από έρευνα η CODEXTER κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πλειοψηφία των κρατών μελών του ΣτΕ δεν είχε έναν συγκεκριμένο ορισμό και μια κοινή αντιμετώπιση για το αδίκημα της υποκίνησης τρομοκρατικών ενεργειών (apologie du terrorisme ή incitement to terrorism)⁶¹.

Σκοπός της Σύμβασης του 2005 είναι η ενίσχυση των προσπαθειών των κρατών - μερών για την πρόληψη της τρομοκρατίας και τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεών της στην πλήρη απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδίως του δικαιώματος στη ζωή⁶², μέσω της λήψης πολιτικών και νομικών μέτρων τόσο σε εθνικό επίπεδο, όπως η ποινικοποίηση ορισμένων προπαρασκευαστικών ενεργειών που μπορεί να οδηγήσουν σε αδικήματα τρομοκρατίας και για πρώτη φορά συναντώνται σε διεθνή σύμβαση, όσο και σε διεθνές επίπεδο τροποποιώντας δεόντως τις υφιστάμενες ισχύουσες πολυμερείς ή διμερείς συνθήκες ή διακανονισμούς μεταξύ των κρατών - μερών σε σχέση με τη δικαιοδοσία, τη δίωξη, την έκδοση, την αμοιβαία συνδρομή, τις πληροφορίες κ.τ.λ.

Ενότητα 2.2.Τα αδικήματα τρομοκρατίας

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφος του άρθρου 1 της Σύμβασης του 2005 ορίζει ότι ως αδίκημα τρομοκρατίας θεωρείται οποιοδήποτε από τα αδικήματα εντός του πλαισίου εφαρμογής και όπως ορίζεται από τις συνθήκες του Παραρτήματός της, δηλαδή

---

⁶⁰ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ:2 παράγραφοι 10 και 11.

⁶¹ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ:3 παράγραφοι 17 και 18.

⁶² Σύμβαση του ΣτΕ για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας, άρθρο 2.

- i. Σύμβαση περί Καταστολής Παράνομων Καταλήψεων Αεροσκαφών, που υιοθετήθηκε στη Χάγη στις 16 Δεκεμβρίου 1970 (άρθρο 1)
- ii. Σύμβαση περί Καταστολής Παράνομων Πράξεων Στρεφόμενων κατά της Ασφάλειας της Πολιτικής Αεροπορίας, που υιοθετήθηκε στο Μόντρεαλ στις 23 Σεπτεμβρίου 1971 (άρθρο 1)
- iii. Σύμβαση για την Πρόληψη και τον Κολασμό Εγκλημάτων Στρεφόμενων κατά Διεθνώς Προστατευόμενων Προσώπων, Περιλαμβανομένων και των Διπλωματικών Αντιπροσώπων, που υιοθετήθηκε στη Νέα Υόρκη στις 14 Δεκεμβρίου 1973 (άρθρο 2)
- iv. Διεθνή Σύμβαση Κατά της Σύλληψης Ομήρων, που υιοθετήθηκε στη Νέα Υόρκη στις 18 Δεκεμβρίου 1979 (άρθρο 1)
- v. Σύμβαση για τη Φυσική Προστασία Πυρηνικού Υλικού, που υιοθετήθηκε στη Βιέννη στις 3 Μαρτίου 1980 (άρθρο 7)
- vi. Πρωτόκολλο για την Καταστολή των Παράνομων Πράξεων Βίας σε Αεροδρόμια που Εξυπηρετούν τη Διεθνή Αεροπορία, που υιοθετήθηκε στο Μόντρεαλ στις 24 Φεβρουαρίου 1988 (άρθρο 1)
- vii. Σύμβαση για την Καταστολή των Παράνομων Πράξεων Κατά της Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας , που υιοθετήθηκε στη Ρώμη στις 10 Μαρτίου 1988 (άρθρο 3)
- viii. Πρωτόκολλο για την Καταστολή Παράνομων Πράξεων Κατά της Ασφάλειας των Σταθερών Εγκαταστάσεων στην Υφαλοκρηπίδα, που υιοθετήθηκε στη Ρώμη στις 10 Μαρτίου 1988 (άρθρο 3)
- ix. Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων , που υιοθετήθηκε στη Νέα Υόρκη στις 12 Ιανουαρίου 1988 (άρθρο 2)
- x. Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, που υιοθετήθηκε στη Νέα Υόρκη στις 9 Δεκεμβρίου 1999 (άρθρο 2) και
- xi. Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή Ενεργειών Πυρηνικής Τρομοκρατίας, που εγκρίθηκε στη Νέα Υόρκη στις 13 Απριλίου 2005 (άρθρο 2).

Η έννοια "*εντός του πλαισίου εφαρμογής και όπως ορίζεται*" καταδεικνύει ότι , εκτός από τους ορισμούς των εγκλημάτων , ενδέχεται να υπάρχουν και άλλες

διατάξεις στις συμβάσεις αυτές οι οποίες επηρεάζουν το πεδίο εφαρμογής τους , δηλαδή οι αναφορές τόσο στα κύρια όσο και στα επικουρικά αδικήματα. Τα κράτη – μέρη κατά την διαπίστωση των αδικημάτων στο εθνικό τους δίκαιο οφείλουν να λάβουν υπόψη τους τον σκοπό της Σύμβασης του 2005⁶³ και την αρχή της αναλογικότητας⁶⁴. Επομένως τα κράτη – μέρη υποχρεούνται να ποινικοποιήσουν συμπεριφορές που έχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν σε τρομοκρατικά αδικήματα (όπως ορίζονται στις παραπάνω συμβάσεις) χωρίς όμως να δημιουργείται μια νομική βάση για ποινικοποίηση συμπεριφορών που έχουν μόνο θεωρητική σχέση με τέτοια αδικήματα ή υποθετικές αλυσίδες γεγονότων⁶⁵.

Η CODEXTER κατά τη διάρκεια των εργασιών της εξέτασε το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσει το ορισμό της τρομοκρατίας που ενέκρινε η Ε.Ε. στη Κοινή Θέση του Συμβουλίου της 27^{ης} Δεκεμβρίου 2001 για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁶⁶, όπως είχε ζητηθεί από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣτΕ⁶⁷, όμως αποφάσισε να μην το πράξει βάσει του γεγονότος ότι ο ορισμός της Ε.Ε. συμφωνήθηκε «για τους σκοπούς της κοινής θέσης» των κρατών – μελών της και επειδή η εντολή που η ίδια είχε δεν αφορούσε την εκπόνηση μιας ολοκληρωμένης σύμβασης για την τρομοκρατία⁶⁸. Εξάλλου η χρήση των παραπάνω συμβάσεων ως ορισμού των αδικημάτων τρομοκρατίας έχει χρησιμοποιηθεί και σε άλλες συμβάσεις του ΣτΕ⁶⁹.

Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 1 ορίζει ότι ένα κράτος – μέρος μπορεί , κατά την κατάθεση εγγράφου επικύρωσης , αποδοχής , έγκρισης ή προσχώρησης στη Σύμβαση του 2005 , να δηλώσει ότι θεωρεί οποιαδήποτε συνθήκη του παραρτήματος ως μη υπάρχουσα. Αυτό γίνεται με σκοπό την αντιμετώπιση περίπτωσης που ένα κράτος - μέρος της Σύμβασης του 2005 δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος σε μια

---

⁶³ Όπως αυτός ορίζεται από το άρθρο 2 « ... ενίσχυση των προσπαθειών των κρατών - μερών στην παρεμπόδιση τρομοκρατίας και των αρνητικών της συνεπειών στην πλήρη απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

⁶⁴ Όπως ορίζεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 «Η καθιέρωση, εκτέλεση και εφαρμογή ... της Σύμβασης αυτής, θα πρέπει περαιτέρω να υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας».

⁶⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:7 παράγραφος 49.

⁶⁶ Βλέπε 2001/931/ΚΕΠΠΑ , άρθρο 1 παράγραφος 3.

⁶⁷ Βλέπε Recommendation 1550 (2002) : Combating terrorism and respect for human rights , παράγραφος 7.

⁶⁸ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:7 παράγραφος 48.

⁶⁹ Για παράδειγμα στο Πρωτόκολλο για την Τροποποίηση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Καταστολή της Τρομοκρατίας , άρθρο 1 παράγραφος 1.

συνθήκη του παραρτήματος γεγονός που θα μπορούσε να προκαλέσει δυσχέρειες στην υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση⁷⁰.

Ενότητα 2.3. Προπαρασκευαστικές ενέργειες για διάπραξη τρομοκρατικών αδικημάτων

Η Σύμβαση του 2005 δεν εισάγει νέα τρομοκρατικά αδικήματα με την έννοια εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 1 και περιλαμβάνονται στις υπάρχουσες διεθνείς συμβάσεις κατά της τρομοκρατίας που απαριθμούνται στο παράρτημά της. Αντίθετα, εισάγει τρία νέα ποινικά αδικήματα, σοβαρής φύσεως, τα οποία συνδέονται με την τρομοκρατία καθώς έχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν στη διάπραξη τρομοκρατικών αδικημάτων⁷¹. Αυτά τα νέα αδικήματα είναι η δημόσια πρόκληση για διάπραξη τρομοκρατικού εγκλήματος (άρθρο 5), η στρατολόγηση για τρομοκρατία (άρθρο 6) και κατάρτιση για τρομοκρατία (άρθρο 7) και επιπλέον μια σειρά από επικουρικά αδικήματα (άρθρο 9) που κατά κύριο λόγο αφορούν την ποινικοποίηση της συνενοχής (όπως συνδρομή και συνέργεια) για τη διάπραξη όλων των αδικημάτων των άρθρων 5 έως 7 και την απόπειρα διάπραξης αξιόποινης πράξης σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7 (στρατολόγηση και κατάρτιση).

Όπως στα αδικήματα του Πρωτοκόλλου έτσι και στα νέα αδικήματα που θεσπίζονται από τη Σύμβαση του 2005, για να θεωρούνται ποινικά κολάσιμα, δεν απαιτούν την προηγούμενη διάπραξη τρομοκρατικής ενέργειας όπως αυτή εννοείται από το άρθρο 1. Μολονότι το άρθρο 8 αναφέρει το αδιάφορο της διάπραξης τρομοκρατικού αδικήματος μόνο για τη δημόσια πρόκληση τη στρατολόγηση και την εκπαίδευση, ισχύει το ίδιο και για τα επικουρικά αδικήματα⁷². Κατά τη διάρκεια της σύναψης της σύμβασης υπήρχαν ορισμένες κοινές αντιλήψεις σχετικά με την υποχρέωση ποινικοποίησης και τιμωρίας των αδικημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 5 έως 7 και 9 ακόμα και όταν δεν διαπράττεται τρομοκρατικό αδίκημα. Παραδείγματος χάριν ήταν κατανοητό ότι δεν είναι απαραίτητο η πρόκληση, η στρατολόγηση, η εκπαίδευση ή τα επικουρικά αδικήματα να αποσκοπούν στη διάπραξη τρομοκρατικής ενέργειας εντός του εδάφους του ενδιαφερόμενου κράτους -

⁷⁰ Παρόμοια διάταξη συναντάται και στη Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, άρθρο 2 παράγραφος 2.

⁷¹ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ:10 παράγραφοι 77 και 78.

⁷² Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, σελ:14 παράγραφος 123.

μέρους. Επομένως , κάθε κράτος - μέρος έχει την υποχρέωση να τιμωρεί τα εγκλήματα που ορίζονται από τη Σύμβαση του 2005 ανεξάρτητα από το αν το τελικό τρομοκρατικό αδίκημα είχε σκοπό να διαπραχθεί στο ίδιο ή σε άλλο μέρος⁷³. Η διάταξη αυτή βασίζεται σε παρόμοια διατυπωμένη διάταξη της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας⁷⁴.

Άλλο ένα κοινό χαρακτηριστικό των αδικημάτων της Σύμβασης του 2005 με αυτά του πρωτοκόλλου είναι ότι πρέπει να διαπράττονται παράνομα και σκόπιμα και ισχύουν οι ίδιοι όροι που ειπώθηκαν για το Πρωτόκολλο⁷⁵.

2.3.1. Δημόσια πρόκληση για διάπραξη αδικήματος τρομοκρατίας

Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Σύμβασης του 2005 τα κράτη – μέρη καλούνται να ποινικοποιήσουν στο εσωτερικό τους δίκαιο τη δημόσια πρόκληση για διάπραξη τρομοκρατίας που ερμηνεύεται ως *«διανομή ή διάθεση στο κοινό με άλλο τρόπο, μηνύματος με την πρόθεση της υποκίνησης διάπραξης αδικήματος τρομοκρατίας, όπου τέτοια διενέργεια, είτε συνηγορεί άμεσα ή όχι, στη διάπραξη αδικημάτων τρομοκρατίας, προκαλεί κίνδυνο ότι ένα ή περισσότερα τέτοιων αδικημάτων, δυνατό να διαπραχθούν»*.

Ο όρος *«διανομή»* αναφέρεται στην ενεργό διάδοση ενός υποστηρικτικού μηνύματος τρομοκρατίας ενώ ο όρος *«διάθεση»* αφορά την παροχή του μηνύματος με τέτοιο τρόπο που είναι εύκολα προσβάσιμο από το ευρύ κοινό, για παράδειγμα με αναρτήσεις στο Διαδίκτυο ή με δημιουργία υπερσυνδέσμων που να οδηγούν σε αυτό⁷⁶.

Ο όρος *«στο κοινό»* υποδηλώνει ρητά ότι οι ιδιωτικές επικοινωνίες είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης του 2005. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για διάθεση ενός μηνύματος στο κοινό , παραδείγματος χάριν έντυπες δημοσιεύσεις ή ομιλίες που διανέμονται σε προσβάσιμα μέρη , η χρήση μέσων μαζικής ενημέρωσης

---

⁷³ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 5 παράγραφος 34 , σελ: 10 παράγραφοι 78 – 79 και σελ: 14 παράγραφοι 125 – 127.

⁷⁴ Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας , άρθρο 2 παράγραφος 3 *« Για να συνιστά αδίκημα κάποια πράξη ... δεν είναι απαραίτητο να έχουν χρησιμοποιηθεί πραγματικά τα κεφάλαια στην τέλεση αδικήματος»*.

⁷⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:10 παράγραφοι 80 – 85.

⁷⁶ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:12 παράγραφος 102.

ή ηλεκτρονικών εγκαταστάσεων, ιδίως του Διαδικτύου που διευκολύνει τη διάδοση μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου , chat rooms ή φόρουμ συζητήσεων⁷⁷.

Η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια μιας δημοκρατικής κοινωνίας και μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την πρόοδό του και για την ανάπτυξη του κάθε ανθρώπου. Το ΕΔΑΔ έχει τονίσει σε πολλές αποφάσεις του ότι η ελευθερία της έκφρασης δεν αφορά μόνο τις ιδέες και τις πληροφορίες που θεωρούνται ανεκτές ή και αβλαβείς από το κράτος ή την κοινωνία αλλά και εκείνες που θεωρούνται ως σοκαρίστηκες ή ακόμα ενοχλητικές καθώς έτσι εξυπηρετούνται καλύτερα οι αρχές του πλουραλισμού και της ανεκτικότητας , χωρίς τις οποίες δεν μπορεί να υπάρξει μια δημοκρατική κοινωνία⁷⁸.

Σε αντίθεση όμως με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα που δεν επιδέχονται καμία παρέκκλιση (όπως το δικαίωμα στη ζωή και η απαγόρευση των βασανιστηρίων) , η ΕΣΔΑ αναγνωρίζει το δικαίωμα των κρατών – μερών , κάτω από προϋποθέσεις , να παρεμβαίνουν ή να περιορίζουν την ελευθερία της έκφρασης⁷⁹. Σε αυτή τη λογική η ρητορική μίσους και οποιαδήποτε άλλη μορφή έκφρασης που υποκινεί την αδιαλλαξία και μισαλλοδοξία (συμπεριλαμβανομένης και της θρησκευτικής) θα πρέπει να περιορίζεται ή αποτρέπεται⁸⁰.

Το ίδιο ισχύει και για την υποκίνηση βίαιων τρομοκρατικών αδικημάτων όπου το ΕΔΑΔ έχει κρίνει ότι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας αποτελεί θεμιτό συμφέρον κάθε κράτους και η λήψη μέτρων , για την πρόληψη της πρόσληψης νέων μελών και υποστηρικτών τρομοκρατικών οργανώσεων , που ενδέχεται να περιέχουν περιορισμούς σε μηνύματα που συνιστούν έμμεση παρότρυνση σε βίαια τρομοκρατικά εγκλήματα καθώς πρέπει να διατηρείται ισορροπία μεταξύ του θεμελιώδους δικαιώματος του ατόμου στην ελευθερία έκφρασης και του νόμιμου

---

⁷⁷ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:12 παράγραφος 103 και 104.

⁷⁸ Για παράδειγμα βλέπε υπόθεση Handyside vs. the United Kingdom (Application no. 5493/72) , Judgment , Strasbourg , 7 December 1976 , παράγραφος 49.

⁷⁹ Για παράδειγμα το άρθρο 10 παράγραφος 2 της ΕΣΔΑ αναφέρεται σε περιπτώσεις προστασίας της δημόσιας ασφάλειας , προάσπισης της τάξεως , πρόληψη του εγκλήματος κ.τ.λ. , το άρθρο 15 αναφέρεται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης , μπορεί όμως και να εμπίπτει σε περιπτώσεις κατάχρησης δικαιώματος σύμφωνα με το άρθρο 17 της ΕΣΔΑ.

⁸⁰ Για παράδειγμα βλέπε απόφαση του ΕΔΑΔ Erbakan c. Turquie (Requête no 59405/00) , Arrêt , Strasbourg , 6 juillet 2006 , παράγραφος 56.

δικαιώματος μιας δημοκρατικής κοινωνίας να προστατεύεται από πράξεις τρομοκρατικών οργανώσεων , είναι σύμφωνα με την ΕΣΔΑ⁸¹.

Η Σύμβαση του 2005 με τη χρήση μιας γενικής διατύπωσης ποινικοποιεί τόσο την άμεση όσο και έμμεση την παρότρυνση για διάπραξη τρομοκρατικής ενέργειας. Η άμεση πρόκληση δεν δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα αφού αποτελεί ήδη ποινικό αδίκημα, με τη μία ή την άλλη μορφή , στα περισσότερα νομικά συστήματα. Ο στόχος είναι η αποκατάσταση των υφιστάμενων κενών στο διεθνές δίκαιο , με την προσθήκη διατάξεων , στον τομέα της έμμεσης πρόκλησης ποινικού αδικήματος⁸². Ως έμμεση παρότρυνση θα μπορούσε να θεωρηθεί ο έπαινος στον δράστη μιας επίθεσης , η δυσφήμιση των θυμάτων, παρότρυνση χρηματοδότησης τρομοκρατικών οργανώσεων , η προβολή ενός τρομοκρατικού εγκλήματος σαν απαραίτητο ή δικαιολογημένο και άλλα⁸³.

Τέλος για να θεωρείται μια ενέργεια αδίκημα σύμφωνα με το άρθρο 5 θα πρέπει να υπάρχουν δυο προϋποθέσεις (μαζί με το παράνομο και το σκόπιμο). Πρώτον, πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη πρόθεση να προκληθεί η διεξαγωγή τρομοκρατικής ενέργειας και δεύτερον το αποτέλεσμα μιας τέτοιας πράξης πρέπει να είναι η πρόκληση κινδύνου τέλεσης ενός βίαιου εγκλήματος (που είναι και ο κύριος λόγος ποινικοποίησης του συγκεκριμένου αδικήματος) . Οι αρμόδιες αρχές των κρατών - μερών όταν εξετάζουν κατά πόσον έχει προκληθεί τέτοιος κίνδυνος , πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη φύση του συντάκτη και του αποδέκτη του μηνύματος , καθώς και το πλαίσιο εντός του οποίου διαπράττεται το αδίκημα , δηλαδή κατά πόσο είναι αξιόπιστος ο χαρακτήρας του κινδύνου⁸⁴.

2.3.2.Στρατολόγηση για τρομοκρατία

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της Σύμβασης του 2005 στρατολόγηση για τρομοκρατία σημαίνει « η υποκίνηση άλλου προσώπου να διαπράξει ή να συμμετάσχει στη διάπραξη αδικήματος τρομοκρατίας ή να μετάσχει σε σύνδεσμο ή ομάδα, με σκοπό

---

⁸¹ Βλέπε για παράδειγμα Απόφαση σχετικά με το αποδεκτό της προσφυγής , υπόθεση Birgit. E. Hogefeld vs. Germany (Application no. 35402/97) , 20 January 2000 , σελ:6 και υπόθεση Leroy c. France (Requête no 36109/03) , Arrêt , Strasbourg , 2 octobre 2008 , παράγραφοι 27 και 36 – 37.

⁸² Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:11 παράγραφοι 96 και 97.

⁸³ Δεν δίνεται μια εξαντλητική λίστα. Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:11 παράγραφοι 95 και 98.

⁸⁴ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:12 παράγραφοι 99 – 101.

να συμβάλει στη διάπραξη ενός ή περισσότερων αδικημάτων τρομοκρατίας από το σύνδεσμο ή την ομάδα ».

Η διάταξη αυτή ποινικοποιεί την στρατολόγηση πιθανών μελλοντικών τρομοκρατών μέσω της πρόσκλησης για τέλεση τρομοκρατικών αδικημάτων είτε ατομικά είτε συλλογικά , είτε διαπράττοντάς τα άμεσα (πραγματοποιεί ο ίδιος το αδίκημα) είτε έμμεσα (συμμετοχή) είτε συμβάλλοντας στη προετοιμασία διάπραξης τέτοιων αδικημάτων. Η προσπάθεια στρατολόγησης μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους είτε μέσω του Διαδικτύου είτε με άμεση επικοινωνία. Ως σύνδεσμος ή ομάδα μπορούν να θεωρηθούν και οι λεγόμενες εγκληματικές οργανώσεις όπως αυτές ορίζονται από την εσωτερική νομοθεσία των κρατών – μερών⁸⁵.

Εκ πρώτης όψεως το αδίκημα της δημόσιας πρόκλησης για τρομοκρατία και το αδίκημα της στρατολόγησης δείχνουν να είναι ταυτόσημα , όμως υπάρχουν κάποιες σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Πρώτον ενώ το αδίκημα της δημόσιας πρόκλησης πρέπει να είναι μόνο «δημόσιο» , το αδίκημα της στρατολόγησης μπορεί να είναι είτε «δημόσιο» είτε «ιδιωτικό» και δεύτερον η δημόσια πρόκληση φαίνεται έχει ως κύριο στόχο την ενθάρρυνση τον ευρύ κοινού να διαπράξει τρομοκρατικές πράξεις , αντίθετα η στρατολόγηση φαίνεται να χρησιμοποιεί πιο στοχευμένα και κατευθυνόμενα κίνητρα ενθάρρυνσης που εστιάζουν σε ένα συγκεκριμένο άτομο ή ομάδα ατόμων με σκοπό να διαπράξουν ή να συμμετάσχουν στη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών ή να ενταχθούν σε ομάδες⁸⁶.

Για να θεωρηθεί τετελεσμένη μια πράξη στρατολόγησης , δεν είναι απαραίτητο ο αποδέκτης να ενταχθεί σε μια ομάδα ή να συμμετάσχει στην τέλεση τρομοκρατικών ενεργειών , αρκεί ο στρατολογητής να έχει προσεγγίσει επιτυχώς τον παραλήπτη και να του έχει μεταδώσει το μήνυμα. Επίσης σε περίπτωση που η τέλεση του αδικήματος της στρατολόγησης ξεκινήσει αλλά δεν ολοκληρωθεί , είτε γιατί ο παραλήπτης του μηνύματος δεν πείθεται είτε γιατί οι αρμόδιες αρχές ενός κράτους – μέρους συλλάβουν τον στρατολογητή πριν ολοκληρώσει το έργο του , η πράξη παραμένει ποινικά κολάσιμη σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 της Σύμβασης του 2005 , επομένως ποινικοποιείται τόσο η τέλεση όσο και η απόπειρα

---

⁸⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:12 παράγραφοι 106 – 108.

⁸⁶ Βλέπε Hunt , A. (2006) .The Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism. European Public Law , Volume 12, Issue 4 , σελ: 623.

στρατολόγησης για τρομοκρατία. Όπως ισχύει για όλα τα αδικήματα που ορίζονται από τη Σύμβαση ο στρατολογητής πρέπει να έχει συγκεκριμένη πρόθεση⁸⁷.

2.3.3. Εκπαίδευση για τρομοκρατία

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 της Σύμβασης του 2005 ως κατάρτιση για τρομοκρατία ορίζεται η « παροχή οδηγιών για την κατασκευή ή χρήση εκρηκτικών, πυροβόλων όπλων ή άλλων όπλων ή επιβλαβών ή επικίνδυνων ουσιών , ή για άλλες συγκεκριμένες μεθόδους ή τεχνικές , με σκοπό τη διενέργεια ή συμβολή στη διάπραξη αδικήματος τρομοκρατίας , γνωρίζοντας ότι οι δεξιότητες που παρέχονται προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό αυτό ».

Η διάταξη αυτή συνδέεται στενά με τις διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας η οποία ποινικοποιεί την παροχή οικονομικών πόρων σε τρομοκράτες ή για τρομοκρατικούς σκοπούς (άρθρο 2) , ενώ η διάταξη αυτή ποινικοποιεί την παροχή τεχνογνωσίας (know how).

Η Σύμβαση του 2005 δεν ποινικοποιεί την πράξη λήψης τεχνογνωσίας ή τον εκπαιδευόμενο⁸⁸.

Ποινικοποιείται μόνο αυτός που παρέχει την τεχνογνωσία , δηλαδή ο εκπαιδευτής. Για να θεωρούνται αξιόποινες οι πράξεις του , βάσει της σύμβασης του 2005 , ο εκπαιδευτής θα πρέπει να ξέρει ότι οι δεξιότητες που παρέχει πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για τη διεξαγωγή ή τη συμβολή στη διεξαγωγή τρομοκρατικών ενεργειών και η παροχή τέτοιας εκπαίδευσης να είναι παράνομη και σκόπιμη⁸⁹.

Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλές από τις πράξεις στις οποίες αναφέρεται το μέτρο αυτό θα μπορούσαν να συνιστούν πράξη συννεοχής και σε οποιοδήποτε άλλο αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου . Ωστόσο , όπως προαναφέρθηκε , για την ποινικοποίηση των αδικημάτων της συγκεκριμένης σύμβασης δεν απαιτείται η υλοποίηση μιας τρομοκρατικής ενέργειας. Ως εκ τούτου , ένα σημαντικό στοιχείο του αδικήματος που αφορά την εκπαίδευση για τρομοκρατικούς σκοπούς είναι ότι απαιτείται από τα κράτη - μέρη να ορίσουν αυτοδικαίως αυτές τις δραστηριότητες ως

⁸⁷ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:12 - 13 παράγραφοι 109 – 113.

⁸⁸ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 13 παράγραφος 116.

⁸⁹ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ: 14 παράγραφος 122.

αδίκημα. Πρόκειται για ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα ποινικοποίησης προπαρασκευαστικών πράξεων τρομοκρατίας⁹⁰.

Η χρήση των όρων όπλα , πυροβόλα όπλα , εκρηκτικοί μηχανισμοί ή επιβλαβείς ή επικίνδυνες ουσίες είναι πολύ γενική. Η Σύμβαση του 2005 επίτηδες δεν παρέχει μια πιο εξειδικευμένη ερμηνεία καθώς αναλυτικοί ορισμοί συναντώνται σε άλλες διεθνείς συμβάσεις⁹¹.

2.3.4Επικουρικά αδικήματα

Το άρθρο 9 της Σύμβασης του 2005 ορίζει ως επικουρικά αδικήματα « *τη συμμετοχή ως συνεργός σε αδίκημα των άρθρων 5 έως 7 , την οργάνωση ή καθοδήγηση άλλων να διαπράξουν αδίκημα των άρθρα 5 έως 7 , τη συμβολή εκ προθέσεως στη διάπραξη ενός ή περισσότερων αδικημάτων των άρθρα 5 έως 7 από ομάδα προσώπων που ενεργούν με κοινό σκοπό* » επίσης τα κράτη – μέρη καλούνται να ποινικοποιήσουν «*την απόπειρα διάπραξης αδικήματος όπως παρατίθεται στα Άρθρα 6 και 7*».

Σκοπός των διατάξεων είναι η πρόσθετη ποινικοποίησης αδικημάτων που σχετίζονται με την απόπειρα ή και την συνέργεια για τη διάπραξη των αδικημάτων που ορίζονται στη Σύμβαση του 2005.

Η απόπειρα και η συμμετοχή ως συνεργός , που περιλαμβάνει τις έννοιες της συμβολής και της υποκίνησης , πρέπει όπως όλα τα αδικήματα της Σύμβασης του 2005 να διαπράττονται παράνομα και εκ προθέσεων. Η προϋπόθεση της ύπαρξης σκοπιμότητας είναι καθοριστική καθώς η ευθύνη για συνέργεια γεννάται μόνο όταν το άτομο που διαπράττει κάποιο από τα αδικήματα που καθορίζονται από τη Σύμβαση του 2005 , επικουρείται από άλλο πρόσωπο που επίσης στοχεύει στην πραγματοποίηση του συγκεκριμένου αδικήματος. Επομένως παρόλο που η δημόσια πρόκληση για τρομοκρατίας μέσω του Διαδικτύου χρειάζεται τη συνδρομή του παρόχου υπηρεσιών ως αγωγό για τη προώθηση του μηνύματος (για παράδειγμα

---

⁹⁰ Βλέπε Hunt , A. (2006) .The Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism. European Public Law , Volume 12, Issue 4 , σελ: 626.

⁹¹ Για παράδειγμα στη Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων άρθρο 1 παράγραφος 3 (όπλα και εκρηκτικοί μηχανισμοί) , στο Παράρτημα I της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τον Έλεγχο της Απόκτησης και Κατοχής Πυροβόλων Όπλων από Ιδιώτες (σχετικά με τα πυροβόλα όπλα) και στο Πρωτόκολλο του IMO για την Ετοιμότητα , την Αντίδραση και τη Συνεργασία σε περιπτώσεις ρύπανσης από επικίνδυνες και επιβλαβείς ουσίες.

μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως Facebook , chat rooms κ.τ.λ.) , ο ίδιος ο πάροχος υπηρεσιών από τη στιγμή που δεν έχει εκ προθέσεως εγκληματική πρόθεση δεν μπορεί να φέρει ευθύνη συνέργειας σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης του 2005⁹².

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 9 που αναφέρεται στα επικουρικά εγκλήματα (συμμετοχή ως συνεργός , καθοδήγηση , συμβολή σε ομάδα) αφορά όλα τα αδικήματα που καθιερώνονται στα άρθρα 5 έως και 7 της Σύμβασης του 2005. Ωστόσο η δεύτερη παράγραφος του ίδιου άρθρου , που αφορά την απόπειρα , περιορίζει την ποινικοποίηση της απόπειρας διάπραξης μόνο για τα αδικήματα των άρθρων 6 (στρατολόγηση για τρομοκρατία) και 7 (κατάρτιση για τρομοκρατία) και αποκλείει τα αδικήματα του άρθρου 5 (δημόσια πρόκληση) , καθώς θεωρήθηκε ότι τα πνευματικά στοιχεία που χρειάζονται ώστε να υπάρξει απόπειρα για το συγκεκριμένο αδίκημα είναι εννοιολογικά δύσκολο να ορισθούν. Έτσι από τη στιγμή που η έννοια της απόπειρας μπορεί να διαφέρει από κράτος σε κράτος , αφέθηκε στη διακριτική ευχέρεια των κρατών – μερών να καθορίσουν βάσει του εθνικού τους δικαίου τα πνευματικά στοιχεία που απαιτούνται για την συγκεκριμένη απόπειρα⁹³.

Το άρθρο 9 βασίζεται σε παρόμοιες διατάξεις άλλων διεθνών συμβάσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας όπως η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (άρθρο 2 παράγραφοι 4 και 5) και η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων (άρθρο 2 παράγραφοι 2 και 3).

Ενότητα 2.4. Κοινές διατάξεις Σύμβασης και Πρόσθετου Πρωτόκολλου

2.4.1. Προστασία , αποζημίωση και υποστήριξη θυμάτων τρομοκρατίας

---

⁹² Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:14 - 15 παράγραφοι 130 και 132.

⁹³ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , σελ:14 - 15 παράγραφοι 131 και 133.

« Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια μέτρα, ως είναι αναγκαίο, για προστασία και υποστήριξη των θυμάτων τρομοκρατίας που έχει διαπραχθεί εντός της επικράτειας του. Τα μέτρα αυτά δυνατό να περιλαμβάνουν, μέσω κατάλληλων εθνικών σχεδίων και τηρουμένης της εσωτερικής νομοθεσίας, μεταξύ άλλων, οικονομική βοήθεια και αποζημίωση για τα θύματα τρομοκρατίας και τα στενά μέλη της οικογένειάς τους.»

Το άρθρο 13 απαιτεί από τα κράτη- μέρη να υιοθετήσουν μέτρα τα οποία θα προστατεύουν και θα υποστηρίζουν θύματα τρομοκρατικών ενεργειών που διεξήχθησαν στο έδαφός τους. Τα μέτρα αυτά , που θα υπάγονται στην εθνική νομοθεσία των κρατών – μερών, θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν χρηματική βοήθεια , αποζημίωση τόσο των ίδιων των θυμάτων όσο και των στενών μελών της οικογένειάς τους καθώς επίσης και άλλες μορφές υποστήριξης όπως η επείγουσα και μακροπρόθεσμη βοήθεια, ψυχολογική υποστήριξη, αποτελεσματική πρόσβαση στις νομικές διαδικασίες και δικαστήρια (ιδίως πρόσβαση σε ποινικές διαδικασίες), την πρόσβαση στην πληροφόρηση και την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής των θυμάτων, της αξιοπρέπειας και της ασφάλειας τους ιδίως όταν συνεργάζονται με τις δικαστικές αρχές⁹⁴.

Το ζήτημα της προστασίας των θυμάτων της τρομοκρατίας εντάσσεται πλέον στις βασικές προτεραιότητες του ΣτΕ στα πλαίσια του αγώνα κατά της τρομοκρατίας και για το λόγο αυτό προωθείται η ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών⁹⁵. Η προτεραιότητα αυτή επιβεβαιώνεται και από την 25η Διάσκεψη των Ευρωπαϊών Υπουργών Δικαιοσύνης τον Οκτώβριο του 2003 σύμφωνα με την οποία *«η Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ καλείται αφενός, να συνεχίσει χωρίς καθυστέρηση την υιοθέτηση σχετικών διεθνών πράξεων για την προστασία μαρτύρων... ή, ενδεχομένως, να θεσπίσει νέους κανόνες σχετικά με τη βελτίωση της προστασίας, της υποστήριξης και της αποζημίωσης των θυμάτων τρομοκρατικών ενεργειών και των οικογενειών τους»*⁹⁶

Επιπλέον οι διατάξεις του άρθρου αυτού ανταποκρίνονται στις σύγχρονες εξελίξεις του Διεθνούς Δικαίου σχετικά με την αυξανόμενη ανησυχία για τα θύματα

---

⁹⁴ Η CODEXTER έλαβε υπόψη τις προτάσεις του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα , βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:17 παράγραφος 156

⁹⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:17 παράγραφος 154

⁹⁶ Βλέπε 25η Διάσκεψη των Ευρωπαϊών Υπουργών Δικαιοσύνης τον Οκτώβριο του 2003 , *Resolution No. 1 on combating terrorism* , σελίδα 29 παράγραφος 20.

της τρομοκρατίας. Η τάση αυτή αντανακλάται και σε άρθρα άλλων διεθνών κειμένων.

Πιο συγκεκριμένα η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την αποζημίωση των θυμάτων βίαιων εγκλημάτων αναφέρει ότι «1. Όταν η αποζημίωση δεν είναι πλήρως διαθέσιμη από άλλες πηγές, το κράτος συμβάλλει στην αποζημίωση: α) εκείνων που έχουν υποστεί σοβαρό τραυματισμό ή βλάβη της υγείας που μπορεί να αποδοθεί άμεσα σε σκόπιμο έγκλημα βίας, β) των εξαρτώμενων από τα πρόσωπα που έχουν πεθάνει λόγω αυτού του εγκλήματος. 2. Η αποζημίωση χορηγείται στις παραπάνω περιπτώσεις, ακόμη και αν ο δράστης δεν μπορεί να διωχθεί ή τιμωρηθεί.»⁹⁷

Οι Κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁹⁸ επισημαίνουν στην κατευθυντήρια γραμμή XVII ότι « Όταν η αποζημίωση δεν είναι πλήρως διαθέσιμη από άλλες πηγές, ειδικότερα μέσω της δήμευσης των περιουσιακών στοιχείων των δραστών, των οργανωτών και των χρηματοδοτών των τρομοκρατικών ενεργειών, το κράτος πρέπει να συμβάλλει στην αποζημίωση των θυμάτων επιθέσεων που έλαβαν χώρα στο έδαφός του, όσον αφορά το πρόσωπο ή την υγεία τους.»

Η Διεθνής Σύμβαση των Η.Ε. για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας αναφέρει ότι «Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος θα εξετάσει τη δυνατότητα καθιέρωσης μηχανισμών αξιοποίησης των καταπεσόντων (των κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται ή διατίθενται με σκοπό τη διάπραξη των αδικημάτων) σύμφωνα με το παρόν άρθρο κεφαλαίων, για την αποζημίωση των θυμάτων των αδικημάτων τρομοκρατίας»⁹⁹.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας των Η.Ε. σε αποφάσεις του έχει επίσης αναφερθεί στην δυνατότητα ύπαρξης αποζημίωσης για τα θύματα τρομοκρατίας « Το Συμβούλιο ασφαλείας ζητεί περαιτέρω να εξεταστεί η δυνατότητα σύστασης ενός διεθνούς ταμείου αποζημίωσης των θυμάτων τρομοκρατικών πράξεων και των οικογενειών τους, το οποίο θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί μέσω εθελοντικών συνεισφορών, οι οποίες θα μπορούσαν να συνίστανται εν μέρει από περιουσιακά στοιχεία που κατασχέθηκαν από τρομοκρατικές οργανώσεις, μέλη τους και από τους χορηγούς τους»¹⁰⁰.

---

⁹⁷ Βλέπε Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την αποζημίωση θυμάτων βίαιων εγκλημάτων (ETS No. 116) Άρθρο 2

⁹⁸ Πρόκειται για κείμενο που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 11 Ιουλίου του 2002.

⁹⁹ Βλέπε International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism (Άρθρο 8, παράγραφος 4).

¹⁰⁰ Ενδεικτικά βλέπε United Nations Security Council Resolution 1566 (2004) παράγραφος 10 σελίδα 3

2.4.2. Δικαιοδοσία

Το άρθρο 14 ορίζει μια σειρά κριτηρίων βάσει των οποίων τα μέρη υποχρεούνται να καθορίσουν τη δικαιοδοσία τους για τα αδικήματα που ορίζονται στη σύμβαση αυτή. Οι διατάξεις του άρθρου βασίζονται σε παρόμοιες διατάξεις που συναντώνται σε ήδη υπάρχουσες διεθνείς συμβάσεις κατά της τρομοκρατίας¹⁰¹.

Στην πρώτη παράγραφο ορίζεται ότι τα κράτη – μέρη οφείλουν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεμελιώσουν την δικαιοδοσία τους σχετικά με τα αδικήματα που παρατίθενται στη Σύμβαση αυτή στις εξής περιπτώσεις

- i. *Όταν το αδίκημα διαπράττεται στην επικράτειά του*
Η διάταξη αυτή βασίζεται στην αρχή της εδαφικής κυριαρχίας. Αυτό η αρχή ισχύει ακόμα και σε σχέση με τα άρθρα 5 έως 7 , παρά τη πρόβλεψη σχετικά με την έλλειψη σημασίας του τόπου όπου ένα τρομοκρατικό αδίκημα, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1, μπορεί να διαπραχθεί ως αποτέλεσμα της διάπραξης οποιουδήποτε από τα αδικήματα που ορίζονται στα άρθρα 5 έως 7 και 9.
- ii. *Όταν το αδίκημα διαπράττεται επί πλοίου που φέρει τη σημαία του κράτους – μέρους ή επί αεροσκάφους που είναι εγγεγραμμένο στο συγκεκριμένο κράτος.*

Η διάταξη βασίζεται σε μια παραλλαγή της αρχής της εδαφικότητας. Αυτή η υποχρέωση εφαρμόζεται ήδη στη νομοθεσία της πλειοψηφίας των κρατών¹⁰², δεδομένου ότι τέτοια πλοία και αεροσκάφη θεωρούνται συχνά ως επέκταση της επικράτειας του κράτους. Αυτός ο τύπος δικαιοδοσίας είναι πολύ χρήσιμος όταν το πλοίο ή το αεροσκάφος δεν βρίσκεται στο έδαφος του κράτους κατά τη στιγμή της τέλεσης του αδικήματος , με αποτέλεσμα η παράγραφος 1.α να μην είναι διαθέσιμη ως νομική βάση για την άσκηση δικαιοδοσίας. Εάν το αδίκημα διαπράττεται σε πλοίο ή αεροσκάφος που βρίσκεται

¹⁰¹ Για παράδειγμα η Σύμβαση για τα εγκλήματα στον Κυβερνοχώρο (ETS No. 185) του 2001 , Άρθρο 22.

¹⁰² Αντίστοιχες διατάξεις στην Σύμβαση για τη Διεθνή πολιτική Αεροπορία του 1944 , Άρθρο 17 « Τα αεροσκάφη έχουν την ιθαγένεια του κράτους στο οποίο είναι εγγεγραμμένα.» και Σύμβαση των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 , Άρθρο 91 «Τα πλοία έχουν την ιθαγένεια του κράτους του οποίου τη σημαία έχουν το δικαίωμα να φέρουν».

εκτός του εδάφους του συμβαλλόμενου κράτους σημαίας, ενδέχεται να μην υπάρχει άλλο κράτος που να μπορεί να ασκήσει δικαιοδοσία. Επιπλέον, εάν ένα έγκλημα διαπράττεται σε πλοίο ή αεροσκάφος το οποίο απλώς διέρχεται από τα ύδατα ή τον εναέριο χώρο άλλου κράτους, το τελευταίο αυτό κράτος μπορεί να αντιμετωπίσει σημαντικά πρακτικά εμπόδια στην άσκηση της δικαιοδοσίας του και, συνεπώς, είναι χρήσιμο για το κράτος σημαίας να μπορεί να ασκήσει δικαιοδοσία¹⁰³.

- iii. *Όταν το αδίκημα διαπράττεται από υπήκοο του κράτους – μέρους.* Η διάταξη αυτή στηρίζεται στην αρχή της εθνικότητας. Συχνότερη εφαρμογή της αρχής της εθνικότητας προκύπτει από τα κράτη που ακολουθούν την παράδοση του αστικού δικαίου. Η παράδοση αυτή προβλέπει ότι οι υπήκοοι ενός κράτους υποχρεούνται να συμμορφώνονται με το εσωτερικό δίκαιο του κράτους τους ακόμη και όταν βρίσκονται εκτός του εδάφους του. Σύμφωνα λοιπόν με αυτή τη διάταξη, εάν ένας υπήκοος ενός κράτους - μέρους διαπράξει αδίκημα που προβλέπεται στη Σύμβαση αυτή στο εξωτερικό, το μέρος αυτό είναι υποχρεωμένο να έχει τη δυνατότητα να ασκήσει σε βάρος του υπηκόου του δίωξη, το ίδιο ισχύει εάν η πράξη αποτελεί επίσης παράβαση σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο του κράτους στο οποίο έλαβε χώρα το αδίκημα ή αν το αδίκημα έχει διαπραχθεί εκτός την εδαφική αρμοδιότητα οποιουδήποτε κράτους¹⁰⁴.

Η δεύτερη παράγραφος παρέχει ένα δεύτερο σύνολο κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία τα κράτη - μέρη έχουν τη διακριτική ευχέρεια να καθορίσουν τη δικαιοδοσία τους για τα αδικήματα που ορίζονται στη σύμβαση στις ακόλουθες περιπτώσεις

- i. *Όταν το αδίκημα κατευθυνόταν προς ή είχε ως αποτέλεσμα τη διενέργεια αδικήματος που αναφέρεται στο Άρθρο 1 της Σύμβασης αυτής, στην επικράτεια ή εναντίον υπηκόου του κράτους - μέρους αυτού (Άρθρο 14.2.α)*

¹⁰³ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:17 παράγραφος 160.

¹⁰⁴ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:17 παράγραφος 161.

- ii. Όταν το αδίκημα κατευθυνόταν προς ή είχε ως αποτέλεσμα τη διενέργεια αδικήματος που αναφέρεται στο Άρθρο 1 της Σύμβασης αυτής, εναντίον κράτους ή κυβερνητικής εγκατάστασης του κράτους αυτού στο εξωτερικό, περιλαμβανομένων διπλωματικών ή προξενικών υποστατικών του κράτους - μέρους αυτού (Άρθρο 14.2.β)
- iii. Όταν το αδίκημα κατευθυνόταν προς ή είχε ως αποτέλεσμα αδίκημα που αναφέρεται στο Άρθρο 1 της Σύμβασης αυτής, διαπράχθηκε σε προσπάθεια εξαναγκασμού του κράτους - μέρους αυτού να προβεί σε ή να απέχει από οποιαδήποτε ενέργεια (Άρθρο 14.2.γ)
- iv. Όταν το αδίκημα διαπράττεται από ανιθαγενή που έχει τη συνήθη διαμονή του/της στην επικράτεια του κράτους - μέρους αυτού (Άρθρο 14.2.δ)
- v. Όταν το αδίκημα διαπράττεται επί αεροσκάφους το οποίο λειτουργεί από την Κυβέρνηση του Μέρους αυτού¹⁰⁵ (Άρθρο 14.2.ε)

Η διάταξη αυτή ενσωματώνει τις τελευταίες τάσεις στο διεθνές ποινικό δίκαιο και βασίζεται σε παρόμοιες διατάξεις άλλων διεθνών συμβάσεων για την αντιμετώπιση τρομοκρατίας¹⁰⁶.

Δυο χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι αυτά της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (άρθρο 7 παράγραφος 2) και της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων (άρθρο 6 παράγραφος 2) όπου και στις δυο οι διατάξεις για την άσκηση δικαιοδοσίας των κρατών – μερών τους έχουν την ίδια ακριβώς διατύπωση με τις διατάξεις της Σύμβασης του ΣτΕ για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας.

Ένα ακόμα κριτήριο κατά το οποίο τα κράτη - μέρη καλούνται να θεσπίσουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους δίνεται στη

---

¹⁰⁵ Το κριτήριο αυτό σχετίζεται άμεσα με το αντίστοιχο του Άρθρου 14.1.β. με τη διαφορά ότι ενώ το πρώτο αφορά κυρίως τα εγγεγραμμένα πολιτικά αεροσκάφη του κράτους – μέρους , το συγκεκριμένο κριτήριο αφορά τα πολιτικά ή κρατικά αεροσκάφη του κράτους μέρους που χρησιμοποιούνται από την κυβέρνηση , παραδείγματος χάριν για τη μεταφορά πολιτειακών οργάνων.

¹⁰⁶ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:18 παράγραφος 163.

παράγραφο 14.3. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη διάταξη ένα κράτος – μέρος δύναται να ασκήσει τη δικαιοδοσία του όταν « ο κατ' ισχυρισμό δράστης βρίσκεται στην επικράτεια του και δεν τον εκδίδει σε Μέρος του οποίου η δικαιοδοσία βασίζεται σε κανόνα δικαιοδοσίας που υφίσταται εξίσου στο δίκαιο του Μέρους προς στο οποίο απευθύνεται το αίτημα ». Η διάταξη αυτή βασίζεται στην αρχή *aut dedere aut judicare*.

Η αρχή *aut dedere aut judicare* ή αλλιώς αρχή της έκδοσης ή της δίωξης ορίζει την υποχρέωση των κρατών να προχωρούν στην δίωξη των κατ' ισχυρισμό δραστών που βρίσκονται στην επικράτεια τους από τη στιγμή που αρνούνται να τους εκδώσουν. Η αρχή αυτή καθιερώνεται και στο Άρθρο 18 της παρούσας σύμβασης σύμφωνα το οποίο όταν ένα κράτος - μέρος ασκεί την δικαιοδοσία του , βάσει των διατάξεων του άρθρου 14 και αρνείται την έκδοση του κατ' ισχυρισμού δράστη υποχρεούται «χωρίς καμιά εξαίρεση και είτε το αδίκημα διαπράχθηκε στην επικράτεια του ή όχι, να υποβάλει την υπόθεση χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση στις αρμόδιες αρχές του με σκοπό τη δίωξη, με διαδικασίες σύμφωνα με τους νόμους του Μέρους αυτού. Οι αρχές αυτές λαμβάνουν την απόφασή τους κατά τον ίδιο τρόπο όπως στην περίπτωση οποιουδήποτε άλλου αδικήματος σοβαρής φύσης δυνάμει του δικαίου του Μέρους αυτού». Παρά το γεγονός ότι από τη Σύμβαση δεν παρέχεται ένδειξη για το τι νοείται ως "αδίκημα σοβαρής φύσεως " επομένως εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αρμόδιων εθνικών αρχών να χαρακτηρίσουν ως τέτοιο ένα αδίκημα , υπάρχουν άλλες διεθνείς συμβάσεις που παρέχουν πρότυπα πάνω σε αυτό το πλαίσιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διασυνοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος που ορίζει ότι για τους σκοπούς της συγκεκριμένης Σύμβασης ως σοβαρό έγκλημα «νοείται η συμπεριφορά η οποία συνιστά αδίκημα που τιμωρείται με το ανώτατο όριο της στερητικής της ελευθερίας ποινής, που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τέσσερα έτη ή με αυστηρότερη ποινή¹⁰⁷». Όμως η παράγραφος 2 του Άρθρου 18 παρέχει τη δυνατότητα απαλλαγής του κράτους – μέρους από την υποχρέωση της δίωξης, εφόσον υπάρξει μια υπό όρους έκδοση του κατ' ισχυρισμού δράστη που θα έχει συμφωνηθεί ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη¹⁰⁸. Οι διατάξεις αυτές ακολουθούν τις σύγχρονες τάσεις του

¹⁰⁷ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διασυνοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος , Άρθρο 2 παράγραφο β.

¹⁰⁸ Σύμβαση του ΣτΕ για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας , Άρθρο 18 παράγραφος 2 « επιτρέπεται σε Μέρος δυνάμει του εσωτερικού του δικαίου να εκδώσει ή διαφορετικά παραδώσει έναν εκ των υπηκόων του μόνο υπό την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο θα επιστραφεί στο Μέρος αυτό για να εκτίσει

διεθνούς δικαίου όπως αυτές διατυπώνονται σε παρόμοια άρθρα άλλων διεθνών συμβάσεων κατά της τρομοκρατίας¹⁰⁹.

Οι βάσεις δικαιοδοσίας που τίθενται στις παραγράφους 1 και 2 δεν αποτελούν μια αποκλειστική λίστα καθώς η Σύμβαση επιτρέπει στα κράτη – μέρη να καθορίσουν, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, και άλλους τύπους ποινικής δικαιοδοσίας¹¹⁰.

Τέλος η παράγραφος 5 καλύπτει περιπτώσεις σύγκρουσης δικαιοδοσίας, όπου περισσότερα από ένα κράτη - μέρη διεκδικούν το δικαίωμα να εξασκήσουν τη δικαιοδοσία τους για ένα εικαζόμενο αδίκημα, όπως αυτό ορίζεται στην παρούσα σύμβαση και καλεί τα εμπλεκόμενα κράτη - μέρη να προσέρχονται σε διαβουλεύσεις προκειμένου να καθορίσουν την πλέον κατάλληλη δικαιοδοσία για δίωξη¹¹¹.

Με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται η αλληλοεπικάλυψη των προσπαθειών απόδοσης δικαιοσύνης, η περιττή ταλαιπωρία για τους μάρτυρες και ο ανταγωνισμός μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των ενδιαφερομένων κρατών - μερών και ταυτόχρονα ενισχύεται η διευκόλυνση της αποτελεσματικότητας και η νομιμότητα της διαδικασίας¹¹². Σε ορισμένες περιπτώσεις πιθανώς να είναι πιο αποτελεσματικό για τα ενδιαφερόμενα κράτη - μέρη να επιλέξουν έναν φορέα δίωξης, ενώ σε άλλες μπορεί να είναι προτιμότερο ένα κράτος - μέρος να διώκει ορισμένους από τους φερόμενους ως συμμετέχοντες σε αδικήματα τρομοκρατίας και άλλα κράτη – μέρη να διώκουν άλλους και οι δυο λύσεις επιτρέπονται βάσει της παρούσας παραγράφου¹¹³. Τέλος, η υποχρέωση διαβούλευσης δεν είναι απόλυτη αντίθετα θα πρέπει να

την ποινή που επιβλήθηκε ως αποτέλεσμα της δίκης ή διαδικασίας για την οποία ζητήθηκε η έκδοση ή παράδοση του προσώπου »

¹⁰⁹ Παραδείγματος χάριν η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων, άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 2 και η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, άρθρο 10 παράγραφοι 1 και 2.

¹¹⁰ Σύμβαση του ΣτΕ για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας, Άρθρο 18 παράγραφος 4 «*Η Σύμβαση αυτή δεν αποκλείει οποιαδήποτε ποινική δικαιοδοσία που ασκείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.*»

¹¹¹ Σύμβαση του ΣτΕ για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας, Άρθρο 14 παράγραφος 5 «*Όταν περισσότερα του ενός Μέρη διεκδικούν δικαιοδοσία σε κατ' ισχυρισμό αδίκημα που παρατίθεται στη Σύμβαση αυτή, τα εμπλεκόμενα Μέρη, ως ενδείκνυται, διαβουλεύονται με σκοπό να καθορίσουν την καταλληλότερη δικαιοδοσία για δίωξη.*»

¹¹² Εξάλλου μια από τις θεμελιώδεις αρχές του Διεθνούς Ποινικού Δικαίου είναι η *Ne bis in idem* ή αλλιώς η αρχή του *Ou dis dικάζειν*.

¹¹³ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:19 παράγραφος 173

πραγματοποιείται "όπου ενδείκνυται". Έτσι, για παράδειγμα, αν ένα από τα κράτη - μέρη γνωρίζει ότι η διαβούλευση δεν είναι απαραίτητη (καθώς έχει λάβει τις απαραίτητες εγγυήσεις ότι το άλλο μέρος δεν πρόκειται να αναλάβει δράση) ή θεωρεί ότι η διαβούλευση μπορεί να βλάψει την έρευνά του ή τις υπόλοιπες διαδικασίες, μπορεί να καθυστερήσει ή και να απορρίψει την πρόταση για διαβουλεύσεις¹¹⁴.

Τόσο η συγκεκριμένη διάταξη όσο και η επεξήγησή της βασίζονται στην πανομοιότυπη διάταξη της Σύμβασης του ΣτΕ για τα Εγκλήματα στον Κυβερνοχώρο Άρθρο 22 παράγραφος 5, η οποία αποτελεί την πλέον ενδεδειγμένη για την περίπτωση της αντιμετώπισης της τρομοκρατίας. Καθώς στην περίπτωση αδικημάτων που θα διαπράττονται μέσω της χρήσης συστημάτων πληροφορικής ή μέσω του Διαδικτύου, όπως η δημόσια πρόκληση για διάπραξη τρομοκρατικού αδικήματος, θα υπάρξουν περιπτώσεις στις οποίες περισσότερα από ένα κράτη - μέρη θα έχουν ή θα διεκδικούν δικαιοδοσία για ορισμένους ή για όλους τους συμμετέχοντες στο αδίκημα¹¹⁵.

2.4.3. Καθήκον διερεύνησης

Το άρθρο 15 βασίζεται σε πανομοιότυπες διατάξεις άλλων διεθνών συμβάσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όπως η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας¹¹⁶ και η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων¹¹⁷.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 ένα μέρος οφείλει να διερευνήσει τις πληροφορίες που του παρέχονται σχετικά με πρόσωπο που έχει διαπράξει ή φέρεται να διέπραξε αδίκημα που ορίζεται στην παρούσα σύμβαση και ενδέχεται να βρίσκεται εντός της επικράτειάς του¹¹⁸.

---

¹¹⁴ Επίσης βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:19 παράγραφος 173.

¹¹⁵ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:18 παράγραφος 172

¹¹⁶ Βλέπε Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, Άρθρο 9 (παράγραφοι 1 έως 5)

¹¹⁷ Βλέπε Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων, Άρθρο 7 (παράγραφοι 1 έως 5)

¹¹⁸ Σύμβαση για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας, Άρθρο 15 παράγραφος 1 « Ευθύς ως λάβει πληροφορίες ότι πρόσωπο που έχει διαπράξει ή που υπάρχει ισχυρισμός ότι έχει διαπράξει αδίκημα που παρατίθεται στη Σύμβαση αυτή, δυνατό να βρίσκεται στην επικράτεια του, το Μέρος που αφορά,

Εναπόκειται στην εθνική νομοθεσία και τη διακριτική ευχέρεια των κρατών - μερών να καθορίσουν τους όρους και τις προϋποθέσεις που οι πληροφορίες που λαμβάνονται, θα πρέπει να πληρούν ώστε να μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστες στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών ή για λόγους επιβολής του νόμου. Η έννοια της πληροφορίας στην παρούσα διάταξη δεν είναι ανάγκη να εκλαμβάνεται με την ίδια έννοια που της δίνεται στο Άρθρο 22 παράγραφος 1 (Αυτόματες πληροφορίες¹¹⁹) καθώς μπορεί να προέρχεται από ένα ευρύ φάσμα πηγών¹²⁰.

Εφόσον πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις δυνάμει της παραγράφου 2, το συμβαλλόμενο μέρος στην επικράτεια του οποίου είναι παρών ο δράστης ή ο κατ' ισχυρισμό δράστης πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο για να εξασφαλίσει την παρουσία του προσώπου αυτού για σκοπούς δίωξης ή έκδοσης¹²¹.

Σε σχέση με τα μέτρα (δίωξης ή έκδοσης) που λαμβάνονται εναντίον ενός προσώπου, η παράγραφος 3 του Άρθρου 15 προβλέπει ένα σύνολο δικαιωμάτων που το ενδιαφερόμενο κράτος – μέρος οφείλει να παρέχει στο φερόμενο ως δράστη. Τα δικαιώματα αυτά, τα οποία θεμελιώνονται κυρίως από τη Σύμβαση της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις¹²², αφορούν

i) Την επικοινωνία χωρίς καθυστέρηση με τον πλησιέστερο κατάλληλο αντιπρόσωπο του Κράτους του οποίου ο δράστης ή ο φερόμενος ως δράστης είναι υπήκοος ή το οποίο δικαιούται διαφορετικά να προστατεύει τα δικαιώματα του δράστη ή, εάν ο δράστης ή ο φερόμενος ως δράστης είναι ανιθαγενής, το Κράτος στην επικράτεια του οποίου ο δράστης ή ο φερόμενος ως δράστης συνήθως διαμένει.

ii) Την δυνατότητα να επισκεφθεί τον δράστη ή τον φερόμενο ως δράστη αντιπρόσωπος του Κράτους αυτού.

iii) Την ενημέρωση του δράστη ή του φερόμενου ως δράστη για τα δικαιώματα του δυνάμει των εδαφίων α. και β του Άρθρου 15 παράγραφος 3.

λαμβάνει τέτοια μέτρα, ως είναι αναγκαίο, δυνάμει του εσωτερικού του δικαίου για να διερευνήσει τα γεγονότα που περιέχονται στις πληροφορίες.»

¹¹⁹ Βλέπε σελ:59 της παρούσας εργασίας

¹²⁰ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:19 παράγραφοι 176 - 177

¹²¹ Σύμβαση για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας, Άρθρο 15 παράγραφος 2 «Ευθύς ως ικανοποιηθεί ότι οι περιστάσεις το δικαιολογούν, το Μέρος στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται ο δράστης ή ο κατ' ισχυρισμό δράστης, λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα δυνάμει του εσωτερικού του δικαίου έτσι ώστε να διασφαλίσει την παρουσία του προσώπου αυτού προς το σκοπό δίωξης ή έκδοσης.»

¹²² Βλέπε Σύμβαση της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις του 1963, Άρθρο 36, παράγραφος 1, εδάφια α, β και γ.

Τα δικαιώματα της παραγράφου 3 ασκούνται σε συμφωνία με τους ισχύοντες νομούς και κανονισμούς του ενδιαφερόμενου κράτους – μέρους , εκτός και εάν αυτοί παρακωλύουν και δεν διευκολύνουν την πραγμάτωση των σκοπών των παραπάνω δικαιωμάτων¹²³.

Οποιοδήποτε κράτος – μέρος διατηρεί το δικαίωμα που του δίνεται από το Άρθρο 14 παράγραφοι 1.γ (ο δράστης ή ο φερόμενος ως δράστης είναι υπήκοος του) και 2.δ (ο δράστης ή ο φερόμενος ως δράστης είναι ανιθαγενής που όμως έχει ως συνήθη διαμονή του την επικράτεια του) να έχει αξίωση διεθνούς δικαιοδοσίας και να καλέσει τη Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού να επικοινωνήσει και να επισκεφθεί τον φερόμενο ως δράστη¹²⁴.

2.4.4.Μη εφαρμογή της Σύμβασης

Το άρθρο 16 προβλέπει τη μη εφαρμογή της Σύμβασης σε περιπτώσεις αμιγώς εθνικής φύσεως, δηλαδή όταν

- i. το αδίκημα διαπράττεται στην επικράτεια ενός μόνο κράτους,
- ii. ο δράστης ή ο φερόμενος ως δράστης είναι υπήκοος του εν λόγω κράτους και βρίσκεται στο έδαφος αυτού του κράτους και
- iii. κανένα άλλο κράτος δεν είναι αρμόδιο να ασκήσει δικαιοδοσία βάσει του Άρθρου 14 παράγραφοι 1 και 2.

Η παρούσα διάταξη δεν μεταβάλλει το νομικό καθεστώς που έχει ήδη θεσπιστεί από προηγούμενες διατάξεις της σύμβασης, ιδίως στο μέτρο που η καθιέρωση ως ποινικά κολάσιμων αδικημάτων των πράξεων που καθιερώνονται με τη Σύμβαση του 2005 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις και τα εχέγγυα που προβλέπονται στη Σύμβαση. Ούτε όμως εξαιρεί ή περιορίζει τη δυνατότητα των κρατών - μερών να ποινικοποιούν τις πράξεις που

---

¹²³ Σύμβαση για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας, Άρθρο 15 παράγραφος 4 «...τηρουμένου ότι οι εν λόγω νόμοι και κανονισμοί πρέπει να διευκολύνουν την πλήρη πραγμάτωση των σκοπών για τους οποίους προορίζονται τα δικαιώματα που χορηγούνται δυνάμει της παραγράφου 3.»

¹²⁴ Σύμβαση για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας, Άρθρο 15 παράγραφος 5

προβλέπονται στη σύμβαση, ακόμη και αν πληρούνται όλοι οι όροι της διάταξης αυτής, δηλαδή όταν το αδίκημα είναι αμιγώς εθνικής φύσεως¹²⁵.

Η διάταξη αυτή που σχετίζεται άμεσα με τις διατάξεις του Άρθρου 14 σχετικά με τη δικαιοδοσία των κρατών – μερών, έχει ως κύριο στόχο την αποφυγή της κατάχρησης των διατάξεων περί έκδοσης ή αμοιβαίας συνδρομής. Όμως η εφαρμογή της περιπλέκεται από το γεγονός ότι ορισμένα από τα αδικήματα μπορούν πλέον να διαπραχθούν κατά κύριο λόγο μέσω του διαδικτύου¹²⁶.

Το Άρθρο 16 ακολουθεί τις σύγχρονες νόρμες του διεθνούς δικαίου καθώς βασίζεται σε παρόμοιες διατάξεις άλλων διεθνών συμβάσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας¹²⁷.

2.4.5. Διεθνής συνεργασία σε ποινικά θέματα

Το άρθρο 17 ασχολείται με την αρχή της αμοιβαίας νομικής συνδρομής σε ποινικές έρευνες και συναφείς διαδικασίες σχετικά με τα αδικήματα που ορίζονται στη σύμβαση. Η αμοιβαία νομική συνδρομή ερμηνεύεται υπό την έννοια που της δίνεται κυρίως από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, σύμφωνα με την οποία τα κράτη - μέρη υποχρεούνται καταρχήν να παρέχουν μεταξύ τους το ευρύτερο δυνατό πλαίσιο αμοιβαίας συνδρομής σε διαδικασίες που αφορούν αδικήματα των οποίων η τιμωρία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των δικαστικών αρχών του αιτούντος μέρους¹²⁸, οι διαδικασίες αυτές μπορεί να σχετίζονται είτε με μικρά αδικήματα είτε και με άλλα πιο σοβαρά αδικήματα, η αμοιβαία συνδρομή δεν υπόκειται στους κανόνες που διέπουν την έκδοση (όμως παρέχεται η δυνατότητα εξαίρεσης σε αυτό τον περιορισμό¹²⁹), επιπλέον πρέπει να χορηγείται ακόμα και σε περιπτώσεις όπου το αδίκημα υπάγεται και στη δικαιοδοσία του κράτους - μέρους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Ωστόσο σύμφωνα με την σύμβαση η αμοιβαία δικαστική συνδρομή εφαρμόζεται μόνο σε

---

¹²⁵ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:19 παράγραφοι 181 - 182

¹²⁶ Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:20 παράγραφος 183

¹²⁷ Βλέπε *Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας*, Άρθρο 3 και *Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων*, Άρθρο 3.

¹²⁸ *Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις*, Άρθρο 1 παράγραφος 1

¹²⁹ *Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις*, Άρθρο 5

δικαστικές διαδικασίες και όχι σε διοικητικές διαδικασίες¹³⁰. Τέλος η Σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή δεν καλύπτει τα εντάλματα σύλληψης και τις φυλακίσεις για χρέη τα οποία γενικά πρέπει να εξαιτούνται από την εφαρμογή της αμοιβαίας συνδρομής¹³¹, ενώ εξαιρέθηκαν και τα στρατιωτικά αδικήματα καθώς δεν αποτελούν αδίκημα βάσει του κοινού ποινικού δικαίου που αποτελεί το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης για την αμοιβαία συνδρομή¹³².

Όμως ερμηνεία της αμοιβαίας νομικής συνδρομής δίνεται και μέσω των διμερών συνθηκών αμοιβαίας συνδρομής που συνάπτονται και ισχύουν μεταξύ των κρατών – μερών.

Η παράγραφος 1 του Άρθρου 17 απαιτεί από τα κράτη - μέρη να παρέχουν αμοιβαία συνδρομή τόσο κατά την έρευνα όσο και κατά τις δικαστικές διαδικασίες (περιλαμβάνονται ποινικές έρευνες , ποινικές διαδικασίες , διαδικασίες έκδοσης και συνδρομή για λήψη στοιχείων και μαρτυριών) που σχετίζονται με τα αδικήματα που ορίζονται στη Σύμβαση αυτή . Η διάταξη αυτή βασίζεται στη Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας¹³³. Τα κράτη – μέρη καλούνται να εφαρμόσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παράγραφο 1 σύμφωνα με τις ήδη εφαρμοστέες διεθνείς συνθήκες ή ρυθμίσεις σχετικά με την αμοιβαία δικαστική συνδρομή που υφίστανται μέσω διμερών συμφωνιών ή , αν δεν υπάρχουν τέτοιες συνθήκες ή ρυθμίσεις, σύμφωνα με την εσωτερική τους νομοθεσία¹³⁴.

Η παράγραφος 3 του Άρθρου 17 βασίζεται στις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος¹³⁵ και διευκρινίζει τις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται βάσει της παραγράφου 1 σε

---

¹³⁰ Βλέπε Explanatory Report to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters σελ: 3

¹³¹ Βλέπε Explanatory Report to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters σελ: 4

¹³² Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις , Άρθρο 1 παράγραφος 2

¹³³ Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας , Άρθρο 12 ,παράγραφος 1 «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παρέχουν αμοιβαία τη μέγιστη δυνατή συνδρομή σε ποινικές έρευνες ή σε ποινικές διαδικασίες ή διαδικασίες έκδοσης για τα αδικήματα που ορίζονται στο άρθρο 2, συμπεριλαμβανομένης της συνδρομής για τη λήψη των αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται στην κατοχή τους και είναι απαραίτητα για τις διαδικασίες.»

¹³⁴ Βλέπε Σύμβαση για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας, Άρθρο 17 παράγραφος 2

¹³⁵ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος , Άρθρο 18 , παράγραφος 2 «Η αμοιβαία δικαστική συνδρομή θα παρέχεται στο μέγιστο δυνατό βαθμό βάσει των σχετικών νόμων, συνθηκών, συμφωνιών και ρυθμίσεων του συμβαλλόμενου μέρους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, όσον αφορά τις έρευνες, τις διώξεις και τις δικαστικές διαδικασίες σε σχέση με τα αδικήματα για τα οποία ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο σύμφωνα με το άρθρο 10 της παρούσας σύμβασης στο αιτούν συμβαλλόμενο κράτος»

σχέση με τις νομικές οντότητες , όπως αυτές καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10.

Τέλος η παράγραφος 4 του Άρθρου 17 καλεί τα κράτη - μέρη να προχωρήσουν στην ίδρυση και καθιέρωση πρόσθετων μηχανισμών συνεργασίας με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων κατά τη διάρκεια της δίωξης των αδικημάτων που προβλέπονται στη παρούσα σύμβαση. Η διάταξη αυτή βασίζεται σε παρόμοια άρθρα άλλων διεθνών συμβάσεων , όπως στη Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας¹³⁶ και στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος¹³⁷.

2.4.6. Έκδοση

Το Άρθρο 19 παράγραφος ένα προβλέπει την αυτόματη ένταξη, *‘ως αδίκημα για το οποίο χωρεί έκδοση’*, για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που προβλέπονται από τη Σύμβαση του 2005 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο, σε οποιαδήποτε ήδη υπάρχουσα συνθήκη έκδοσης που έχει συναφθεί μεταξύ των κρατών - μερών. Επιπλέον, τα κράτη - μέρη δεσμεύονται να συμπεριλάβουν τα αδικήματα αυτά σε κάθε άλλη συνθήκη έκδοσης που πρόκειται να συνάψουν μετά τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης.

Η δεύτερη παράγραφος του Άρθρου 19 δίνει τη δυνατότητα στα κράτη - μέρη που εξαρτούν την έκδοση από την ύπαρξη συνθήκης και δέχονται αίτημα έκδοσης από ένα άλλο κράτος- μέρος με το οποίο δεν προϋπάρχει συνθήκη έκδοσης, να θεωρήσουν την παρούσα σύμβαση ως επαρκή νομική βάση για έκδοση σε σχέση με οποιοδήποτε από τα αδικήματα που προβλέπονται στη Σύμβαση του 2005 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο¹³⁸. Ωστόσο η τελική απόφαση εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του κράτους - μέρους στο οποίο απευθύνεται το αίτημα , καθώς το τελευταίο δύναται να υποβάλει την απόφασή του για έκδοση υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το εσωτερικό του δίκαιο, όπως για παράδειγμα να υπάρχουν

---

¹³⁶ Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας , Άρθρο 12 , παράγραφος 4

¹³⁷ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος , Άρθρο 18 , παράγραφος 30

¹³⁸ Σύμβαση για την παρεμπόδιση της τρομοκρατίας, Άρθρο 19 , παράγραφος 2 *‘το Μέρος προς στο οποίο απευθύνεται το αίτημα δύναται ... να θεωρήσει τη Σύμβαση αυτή ως νομική βάση για έκδοση’*

τα απαραίτητα εχέγγυα ότι το πρόσωπο σε βάρος του οποίου ασκείται έκδοση δεν θα εκτεθεί σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση , βασανιστήρια ή ακόμα και θανατική ποινή¹³⁹.

Σε σχέση με τα κράτη - μέρη που δεν θέτουν ως προϋπόθεση για την έκδοση την ύπαρξη προηγούμενης συνθήκης μεταξύ τους, η τρίτη παράγραφος τα καλεί να αναγνωρίσουν μεταξύ τους τα αδικήματα που καθορίζονται από τη Σύμβαση , σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το εσωτερικό δίκαιο του συμβαλλόμενου μέρους στο οποίο απευθύνεται το αίτημα.

Η τέταρτη παράγραφος , η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διεθνούς συνεργασίας και σχετίζεται άμεσα με το Άρθρο 14 της Σύμβασης σχετικά με δικαιοδοσία , προβλέπει ότι για τους σκοπούς της έκδοσης μεταξύ των κρατών - μερών, τα αδικήματα που καθορίζονται από τη Σύμβαση θα αντιμετωπίζονται σαν να είχαν διαπραχθεί και στο έδαφος των κρατών - μερών που είναι ικανά να θεμελιώσουν το δικαίωμα της δικαιοδοσίας τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14.

Η πέμπτη παράγραφος ορίζει ότι οι διατάξεις όλων των επίσημων συνθηκών αλλά και τυχών συμφωνιών έκδοσης μεταξύ των κρατών - μερών σε σχέση με τα αδικήματα που καθορίζονται από τη Σύμβαση θεωρούνται τροποποιήσιμα μεταξύ των κρατών - μερών στο βαθμό που είναι ασυμβίβαστα με την παρούσα Σύμβαση. Υπό το πρίσμα της παρούσας Σύμβασης , ο όρος συμφωνίες/arrangements έχει σκοπό να συμπεριλάβει και τις διαδικασίες έκδοσης που μπορεί να μην κατοχυρώνονται σε μια επίσημη διακρατική συνθήκη, παραδείγματος χάριν οι συμφωνίες που ισχύουν μεταξύ της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου¹⁴⁰. Μια από τις πιο εμφανείς συνέπειες της παραγράφου αυτής είναι η τροποποίηση της πρώτης παραγράφου του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Έκδοση , καθώς για τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη τόσο της παρούσας σύμβασης όσο και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Έκδοση τροποποιείται η πρώτη παράγραφος του Άρθρου 3 της τελευταίας¹⁴¹, στο μέτρο που είναι ασυμβίβαστο με τις νέες υποχρεώσεις που απορρέουν από την πρώτη. Το ίδιο ισχύει και για παρόμοιες διατάξεις που

¹³⁹ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ.:21 , παράγραφος 197.

¹⁴⁰ Γι 'αυτόν τον λόγο, ο όρος 'συμφωνίες/accords' στη γαλλική μετάφραση του κειμένου δεν μπορεί να νοηθεί ως προσδιορισμός ενός επίσημου διεθνούς μέσου. Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ.:21 , παράγραφος 201.

¹⁴¹ Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Έκδοση , Άρθρο 3 , παράγραφος 1 'Η έκδοση δεν θα πρέπει να χορηγείται εάν το αδίκημα για το οποίο έγινε το αίτημα θεωρείται από το κράτος - μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα ως πολιτικό αδίκημα ή ως αδίκημα που συνδέεται με πολιτικό αδίκημα. '.

περιέχονται σε άλλες πολυμερείς ή διμερείς διακρατικές συνθήκες αλλά και ανεπίσημες ρυθμίσεις που ισχύουν μεταξύ των κρατών - μερών της παρούσας Σύμβασης¹⁴².

Οι διατάξεις του Άρθρου 19 βασίζονται στις παρόμοια διατυπωμένες διατάξεις άλλων διεθνών συμβάσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όπως το άρθρο 9 της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων και το άρθρο 11 της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή της χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας.

2.4.7. Αποκλεισμός της περί πολιτικής εξαίρεσης ρήτρας

Η πρώτη παράγραφος του Άρθρου 20 της Σύμβασης καθώς έχει ως σκοπό τη διευκόλυνση της διεθνούς συνεργασίας σε σχέση με τους τομείς της έκδοσης και της αμοιβαίας νομικής συνδρομής ανάμεσα στα κράτη – μέρη, αποκλείει οποιοδήποτε στοιχείο πολιτικού χαρακτήρα στα αδικήματα της Σύμβασης του 2005 και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου. Επομένως αίτημα για έκδοση ή για αμοιβαία νομική συνδρομή για ένα ή και περισσότερα από τα παραπάνω αδικήματα δεν μπορεί να απορριφθεί με μοναδική αιτιολογία ότι πρόκειται για ένα πολιτικό αδίκημα ή ένα αδίκημα που συνδέεται με ένα πολιτικό αδίκημα ή ένα αδίκημα εμπνευσμένο από πολιτικά κίνητρα. Με τον τρόπο αυτό τροποποιούνται οι συνέπειες των εν ενεργεία συμφωνιών και ρυθμίσεων μεταξύ των κρατών - μερών περί έκδοσης και αμοιβαίας νομικής συνδρομής σε σχέση με την αξιολόγηση της φύσης αυτών των αδικημάτων και επίσης εξαλείφεται η δυνατότητα του κράτους - μέρους στο οποίο υποβάλλεται το αίτημα να επικαλεσθεί τον πολιτικό χαρακτήρα ενός αδικήματος προκειμένου να αρνηθεί την έκδοση ή την αμοιβαία νομική συνδρομή¹⁴³. Πρόκειται για μια αρκετά σημαντική τροποποίηση καθώς περιορίζεται η διακριτική ευχέρεια που ασκούσαν τα κράτη – μέρη με την οποία αξιολογούσαν τα ίδια και να αρνούνταν για παράδειγμα ένα αίτημα για έκδοση σε ποινικό αδίκημα αν έκριναν ότι το τελευταίο έγινε με σκοπό τη δίωξη ή τιμωρία ενός προσώπου λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων ή ακόμα και λόγω της φυλής, της θρησκείας ή της εθνικότητας του, επίσης μπορούσαν να υιοθετήσουν την ίδια στάση εάν θεωρούσαν ότι η θέση του ισχυριζόμενου

¹⁴² Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:21, παράγραφος 202.

¹⁴³ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:22, παράγραφος 206

προσώπου μπορούσε να υπονομευθεί για πολιτικούς λόγους¹⁴⁴. Ωστόσο η ίδια η Σύμβαση δεν δημιουργεί υποχρέωση έκδοσης, δεδομένου ότι δεν αποτελεί μια αμιγώς σύμβαση έκδοσης, επομένως η κύρια νομική βάση για την έκδοση παραμένει εάν υπάρχει επίσημη σύμβαση για έκδοση, οι τυχόν συμφωνίες ή η εσωτερική νομοθεσία των κρατών - μερών. Εντούτοις, όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα, με βάση το άρθρο 19 της Σύμβασης ένα κράτος - μέρος έχει τη διακριτική ευχέρεια να χρησιμοποιήσει τη Σύμβαση ως νομική βάση για την έκδοση αν το θελήσει.

Οι όροι «*πολιτικό αδίκημα*» και «*αδίκημα που συνδέεται με πολιτικό αδίκημα*» πάρθηκαν από την πρώτη παράγραφο του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Έκδοση, το οποίο πλέον τροποποιείται ώστε τα κράτη - μέρη της παρούσας Σύμβασης να μην θεωρούν ως "πολιτικά" οποιοδήποτε από τα αδικήματα που προβλέπονται στη Σύμβαση. Από την άλλη πλευρά ο όρος "*αδίκημα εμπνευσμένο από πολιτικά κίνητρα*" έχει ως στόχο να συμπληρώσει τον κατάλογο των περιπτώσεων στις οποίες δεν γίνεται να επικαλεσθεί ο πολιτικός χαρακτήρας ενός αδικήματος¹⁴⁵. Αναφορά στα πολιτικά κίνητρα μιας τρομοκρατικής πράξης γίνεται και στο Ψήφισμα (74) 3 για τη Διεθνή Τρομοκρατία βάσει του οποίου ο ισχυρισμός ορισμένων εκ των δραστών μιας τρομοκρατικής ενέργειας για ύπαρξη πολιτικών κινήτρων δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για την έκδοση τους και την τιμωρία των πράξεών τους, ιδιαίτερα όταν οι πράξεις αυτές δημιουργούν συλλογικό κίνδυνο για την ανθρώπινη ζωή, την ελευθερία ή την ασφάλεια, επηρεάζουν αθώα πρόσωπα ξένα προς τα κίνητρα πίσω από τις πράξεις και όταν χρησιμοποιούνται σκληρά ή βίαια μέσα για τη διάπραξη των πράξεων τους¹⁴⁶.

Πρέπει να επισημανθεί ότι δεν υπάρχει ένας γενικά αποδεκτός ορισμός των όρων 'πολιτικό αδίκημα', 'αδίκημα που συνδέεται με πολιτικό αδίκημα' και 'αδίκημα εμπνευσμένο από πολιτικά κίνητρα'. Επομένως εναπόκειται στη διακριτική

---

¹⁴⁴ Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Έκδοση, Άρθρο 3, παράγραφος 2 *‘Η έκδοση δεν πρέπει να πραγματοποιείται εάν το συμβαλλόμενο μέρος έχει βάσιμους λόγους να πιστεύει ότι έχει υποβληθεί αίτηση έκδοσης με σκοπό τη δίωξη ή την τιμωρία ενός προσώπου λόγω της φυλής, της θρησκείας, της εθνικότητας ή των πολιτικών του πεποιθήσεων ή ότι η θέση του προσώπου αυτού μπορεί να υποστεί βλάβη για οποιονδήποτε από αυτούς τους λόγους.’* Επίσης βλέπε Explanatory Report to the European Convention on Extradition, σελ: 6.

¹⁴⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:22, παράγραφος 209.

¹⁴⁶ Resolution (74) 3 on International Terrorism “ *... the political motive alleged by the authors of certain acts of terrorism should not have as a result that they are neither extradited nor punished ... inter alia: when they create a collective danger to human life, liberty or safety, when they affect innocent persons foreign to the motives behind them, when cruel or vicious means are used in the commission of those acts*”.

ευχέρεια και την εσωτερική νομοθεσία του κράτους – μέρους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα να τα ερμηνεύσει¹⁴⁷. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την μη ύπαρξη ενός γενικά αποδεκτού ορισμού του όρου τρομοκρατία δημιουργεί μια σοβαρή έλλειψη σε υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες, για παράδειγμα σε σχέση με τη δυνατότητα έκδοσης ή αμοιβαίας συνδρομής εναντίων προσώπων που κατηγορούνται ή έχουν καταδικαστεί για τρομοκρατικές ενέργειες, καθώς ορισμένες τρομοκρατικές πράξεις θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως πολιτικά αδικήματα αλλά και οι δράστες ή οι φερόμενοι ως δράστες θα μπορούσαν να επικαλεσθούν πολιτικά κίνητρα. Πλέον πολλές διεθνείς συμβάσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας όπως η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων, η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Καταστολή της Τρομοκρατίας καθώς και οι προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών για τη σύνταξη μιας περιεκτικής σύμβασης για τη διεθνή τρομοκρατία επιχειρούν να καλύψουν αυτό το κενό. Συγκεκριμένα η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Καταστολή της Τρομοκρατίας ορίζει ότι για λόγους έκδοσης συγκεκριμένα αδικήματα δεν θα θεωρούνται ποτέ «πολιτικά»¹⁴⁸ καθώς και άλλα συγκεκριμένα αδικήματα που ενέχουν πράξη βίας κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας ή της ελευθερίας ενός προσώπου επίσης δεν μπορούν να θεωρηθούν ως τέτοια παρά το πολιτικό τους περιεχόμενο ή κίνητρο¹⁴⁹. Εφαρμόζεται συνεπώς μόνο σε ιδιαίτερα ειδικές και σοβαρές πράξεις, οι οποίες κατά κύριο λόγο πλήττουν πρόσωπα ξένα προς τα κίνητρα πίσω από αυτά και οι περισσότερες από αυτές τις πράξεις είναι ήδη ποινικοποιημένες από άλλες διεθνείς συμβάσεις. Επομένως η βαρύτητά τους και οι συνέπειές τους είναι τέτοιες που το εγκληματικό τους στοιχείο αντισταθμίζει τις πιθανές πολιτικές τους πτυχές¹⁵⁰. Η μέθοδος αυτή είχε ήδη εφαρμοστεί και σε άλλα σοβαρά αδικήματα όπως τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας όπως αυτά καθορίζονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1948 για την Πρόληψη και την Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας, συγκεκριμένες παραβιάσεις που σχετίζονται με τις διατάξεις των Συμβάσεων της Γενεύης του 1949, οποιεσδήποτε παρόμοιες παραβιάσεις των νόμων ή των εθίμων

---

¹⁴⁷ Βλέπε Explanatory Report to the European Convention on the Suppression of Terrorism (Amended Convention), σελ : 3 , παράγραφος 17.

¹⁴⁸ Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Καταστολή της Τρομοκρατίας , Άρθρο 1 , παράγραφος 1

¹⁴⁹ Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Καταστολή της Τρομοκρατίας , Άρθρο 2 , παράγραφος 1

¹⁵⁰ Βλέπε Explanatory Report to the European Convention on the Suppression of Terrorism (Amended Convention), σελ : 5 , παράγραφος 29.

πολέμου που ήδη υφίστανται¹⁵¹ καθώς και την αφαίρεση ή την απόπειρα αφαίρεσης της ζωής ενός αρχηγού κράτους ή ενός μέλους της οικογένειάς του¹⁵². Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι σε συμφωνία με αυτό που θεωρείται ως μια τρέχουσα τάση στο διεθνές δίκαιο για τον περιορισμό της έννοιας των πολιτικών αδικημάτων και για την θεώρηση ορισμένων εγκλημάτων ως τόσο αποτρόπαια ώστε να μην μπορεί να τους χορηγηθεί ασυλία¹⁵³ καθώς πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι σε περίπτωση άρνησης της έκδοσης υπάρχει ο κίνδυνος, ο δράστης ή ο φερόμενος ως δράστης να μπορέσει εν τέλει να αποφύγει την τιμωρία αν το κράτος στο οποίο βρίσκεται δεν έχει νόμους που να του επιτρέπουν να ασκήσει τη δέουσα δικαιοδοσία για κάποιο από τα εν λόγω αδικήματα¹⁵⁴. Σε σχέση με την τρομοκρατία (όπως αυτή νοείται από τα άρθρα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Καταστολή της Τρομοκρατίας αλλά και από το άρθρο 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας) η συγκεκριμένη μέθοδος βοηθά να ξεπεραστούν όχι μόνο τα εμπόδια της έκδοσης εξαιτίας τυχόν πολιτικού χαρακτήρα του αδικήματος αλλά και τις δυσκολίες που προκύπτουν λόγω της απουσίας ενός γενικά αποδεκτού ορισμού του όρου "πολιτικό αδίκημα"¹⁵⁵.

Στη Σύμβαση για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας η κρίσιμη πτυχή της είναι ότι ασχολείται με ζητήματα που ισορροπούν στα όρια μεταξύ της νόμιμης άσκησης διαφόρων θεμελιωδών ελευθεριών, όπως είναι η ελευθερία της έκφρασης, του συνεταιρίζεσθαι ή της θρησκείας και την εγκληματική συμπεριφορά. Επομένως η χρήση της παραπάνω μεθόδου δεν είναι τόσο εύκολη. Αντιθέτως τα κράτη – μέρη καθοδηγούμενα από τα θεσμικά όργανα που συγκροτήθηκαν βάσει της ΕΣΔΑ αλλά και άλλων εφαρμοστέων διεθνών πράξεων καλούνται να προχωρήσουν στην ποινικοποίηση και την λήψη μέτρων εναντίων ορισμένων μορφών συμπεριφοράς που μέχρι τώρα δεν είχαν αντιμετωπιστεί σε διεθνές επίπεδο, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τόσο την υποχρέωση σεβασμού των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τις

¹⁵¹ Βλέπε Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Έκδοση, Άρθρο 1, παράγραφοι α, β και γ

¹⁵² Βλέπε Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Έκδοση, Άρθρο 3, παράγραφος 3.

¹⁵³ Χαρακτηριστικό παράδειγμα η διάταξη της Σύμβασης των Η.Ε. του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, άρθρο 1 παράγραφος: στ, που ορίζουν ότι η σύμβαση δεν εφαρμόζεται για πρόσωπα που « α) έχουν διαπράξει εγκλήματα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, β) έχουν διαπράξει σοβαρόν αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου ευρισκόμενα εκτός της χώρας της εισδοχής και γ) είναι ένοχα ενεργειών αντιθέτων προς τους σκοπούς και τας αρχάς των Ηνωμένων Εθνών.»

¹⁵⁴ Βλέπε Explanatory Report to the Additional Protocol to the European Convention on Extradition, σελ: 3 - 4, παράγραφος 12.

¹⁵⁵ Βλέπε Explanatory Report to the European Convention on the Suppression of Terrorism (Amended Convention), σελ : 5, παράγραφος 30.

συνθήκες προστασίας των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις οποίες αποτελούν συμβαλλόμενα – μέρη , όσο και την ανάγκη παρεμπόδισης συμπεριφορών που μπορεί οι ίδιες να μην συνιστούν τρομοκρατική ενέργεια όμως αποτελούν αδικήματα σοβαρής φύσεως καθώς μπορεί να οδηγήσουν στην διάπραξη βίαιων εγκλημάτων όπως αυτά της τρομοκρατίας. Επομένως καθίσταται αναγκαία η προστασία και ο σεβασμός όχι μόνο των δικαιωμάτων εκείνων που κατηγορούνται ή καταδικάζονται για αυτές τις πράξεις , αλλά και των δικαιωμάτων των θυμάτων ή δυνητικών θυμάτων αυτών των πράξεων , όπως ορίζουν και οι διατάξεις της ΕΣΔΑ στο Άρθρο 17¹⁵⁶.

Οι διατάξεις λοιπόν της πρώτης παραγράφου του Άρθρου 20 είναι βασισμένες στις παρόμοιες διατυπώσεις άλλων διεθνών συμβάσεων όπως της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή των Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων (Άρθρο 11) και της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (Άρθρο 14) .

2.4.7.1. Διατύπωση επιφυλάξεων

Στην δεύτερη παράγραφο του Άρθρου 20 , με τον όρο "*Με την επιφύλαξη της εφαρμογής (...) της Σύμβασης της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθηκών (...) στα άλλα άρθρα της Σύμβασης*" υποδηλώνεται ότι η διατύπωση επιφυλάξεων σε άλλα άρθρα της Σύμβασης θα εξακολουθήσουν να υπόκεινται στο γενικό καθεστώς της Σύμβασης της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθηκών και συγκεκριμένα στα άρθρα 19 έως 23. Η παράγραφος αυτή επιτρέπει στα μέρη να προβούν στη διατύπωση επιφυλάξεων σε σχέση την εφαρμογή της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου. Επομένως , η Σύμβαση αναγνωρίζει ότι ένα κράτος - μέρος ενδέχεται , για λόγους εσωτερικής έννομης τάξης ή για συνταγματικούς λόγους , να μην μπορεί να προχωρήσει στην πλήρη αποδοχή των υποχρεώσεων που απορρέουν από την πρώτη παράγραφο , σύμφωνα με τις οποίες τα αδικήματα της Σύμβασης του 2005 και του Πρωτοκόλλου δεν μπορούν να θεωρηθούν πολιτικά στα πλαίσια ενός αιτήματος έκδοσης. Ωστόσο , η δυνατότητα αυτή έχει υπαχθεί σε ορισμένες προϋποθέσεις. Σε περίπτωση που ένα κράτος - μέρος κάνει χρήση της δυνατότητας επιφύλαξης με άμεσο αποτέλεσμα να

---

¹⁵⁶ ΕΣΔΑ , Άρθρο 17:Απαγόρευση κατάχρησης δικαιώματος « *Ουδεμία διάταξις της παρούσης Συμβάσεως δύναται να ερμηνευθή ως επαγομένη δι'έν Κράτος, μίαν ομάδα ή έν άτομον οιονδήποτε δικαίωμα όπως επιδοθή εις δραστηριότητα ή εκτελέση πράξεις σκοπούσας εις την καταστροφήν των δικαιωμάτων ή ελευθεριών, των αναγνωρισθέντων εν τη παρούση Συμβάσει, ή εις περιορισμούς των δικαιωμάτων και ελευθεριών τούτων μεγαλυτέρων των προβλεπομένων εν τη ρηθείση Συμβάσει* ».

μπορεί να αρνηθεί την έκδοση για τα αδικήματα που ορίζονται στη Σύμβαση , έχει την υποχρέωση να εφαρμόζει την επιφύλαξη αυτή κατά περίπτωση και να αιτιολογεί πάντα δεόντως την απόφασή του¹⁵⁷. Σε αυτή την περίπτωση ως ορισμός της «*δεόντως αιτιολογημένης απόφασης*» θα πρέπει να θεωρείται η επαρκής , σαφής και λεπτομερής γραπτή δήλωση του κράτους - μέρους που επεξηγεί ανά περίπτωση τους πραγματολογικούς και νομικούς λόγους για τους οποίους απορρίπτει ένα αίτημα έκδοσης. Όμως αυτό δεν συνεπάγεται ότι το κράτος - μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δεν παραμένει ελεύθερο να χορηγήσει ή να αρνηθεί την έκδοση σύμφωνα με τους όρους που αναφέρονται στο παρόν άρθρο¹⁵⁸.

Ένα κράτος – μέρος που κάνει χρήση του δικαιώματος της επιφύλαξης *‘δεν δύναται να απαιτήσει την εφαρμογή της παραγράφου 1 του Άρθρου 20 από οποιοδήποτε άλλο Μέρος’* , ενώ εάν η επιφύλαξη του είναι μερική ή τελεί υπό προϋποθέσεις μπορεί να ζητήσει την εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου *‘στην έκταση που το έχει αποδεχτεί.’*¹⁵⁹ Επομένως τα κράτη – μέρη κατά την άσκηση των επιφυλάξεων καλούνται να εφαρμόζουν την αρχή της αμοιβαιότητας , η οποία ισχύει εξίσου και για τις επιφυλάξεις που δεν προβλέπονται στο άρθρο 20¹⁶⁰.

Σύμφωνα με την έβδομη παράγραφο του Άρθρου 20 σε περίπτωση που κράτος - μέρος αρνηθεί τη έκδοση βάσει επιφύλαξης τότε ρητά εφαρμόζονται οι διατάξεις περί Δικαιοδοσίας (Άρθρο 14) , Καθήκοντος Διερεύνησης (Άρθρο 15) και Έκδοσης ή Δίωξης (Άρθρο 18) , αντικατοπτρίζοντας και ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό την αρχή *aut dedere aut judicare* και με την υποχρέωση να διαβιβαστεί , χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και εντός εύλογου χρονικού διαστήματος , η απόφαση στο κράτος – μέρος από το οποίο απεστάλει το αίτημα και στον Γενικό Γραμματέα του ΣτΕ. Αν το κράτος – μέρος δεν καταφέρει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του τότε το αιτούν κράτος – μέρος έχει τη δυνατότητα , σύμφωνα με την όγδοη παράγραφο του Άρθρου 20 , να υποβάλει το θέμα ενώπιον της Διαβούλευσης των Μερών¹⁶¹. Η Διαβούλευση καλείται να εξετάσει το ζήτημα και να εκδώσει γνώμη

---

¹⁵⁷ Σύμβαση για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας, Άρθρο 20 , παράγραφος 2 «...*Το Μέρος αναλαμβάνει να εφαρμόσει την επιφύλαξη αυτή σε κατά περίπτωση βάση, με δεόντως αιτιολογημένη απόφαση.*»

¹⁵⁸ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:22 , παράγραφος 212.

¹⁵⁹ Σύμβαση για την Παρεμπόδιση της Τρομοκρατίας, Άρθρο 20 , παράγραφος 4.

¹⁶⁰ Η διάταξη αυτή επαναλαμβάνει τις διατάξεις της τρίτης παραγράφου του άρθρου 26 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Έκδοση .

¹⁶¹ Η Διαβούλευση των Μερών προβλέπεται στο Άρθρο 30 της Σύμβασης.

σχετικά με τη συμμόρφωση της άρνησης εφαρμογής της Σύμβασης. Στη συνέχεια η γνωμοδότηση αυτή θα υποβάλλεται στην Επιτροπή Υπουργών με σκοπό την έκδοση δήλωσης σχετικά με αυτήν. Ωστόσο τα ενδιαφερόμενα κράτη - μέρη μπορεί να συμφωνήσουν ότι η υπόθεση δεν θα υποβληθεί άμεσα στις αρμόδιες αρχές του κράτους – μέρους , προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα , για την διεξαγωγή δίωξης. Καθώς ενδέχεται να θεωρήσουν ότι τα ήδη υπάρχοντα αποδεικτικά στοιχεία δεν επαρκούν για την υποβολή μιας υπόθεσης στις δικαστικές αρχές και θα ήταν ενδεχομένως καταλληλότερο να συνεχίσουν τις έρευνές τους μέχρις ότου η υπόθεση είναι έτοιμη για δίωξη. Επομένως κατά την εφαρμογή των αρχών *aut dedere aut judicare* είναι απαραίτητο να υπάρχει ένας βαθμός ευελιξίας ο οποίος θα αντικατοπτρίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης μιας πλήρους και αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών - μερών προκειμένου να εξασφαλίζεται η επιτυχής δίωξη τέτοιων σοβαρών υποθέσεων¹⁶².

Οι όροι «χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση» και «εντός εύλογου χρονικού διαστήματος» θα πρέπει να νοούνται ως συνώνυμοι , καθώς πρόκειται για ευέλικτες έννοιες οι οποίες , σύμφωνα με το ΕΔΑΔ , θα πρέπει να εκτιμώνται για κάθε περίπτωση ξεχωριστά και πάντοτε υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης , λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που καθορίζονται στη νομολογία του Δικαστηρίου, και ιδίως αυτά που αναφέρονται στην πολυπλοκότητα της υπόθεσης, στο θέμα του αιτήματος της έκδοσης και στις αρμόδιες αρχές¹⁶³.

Τέλος η Σύμβαση δεν αποσκοπεί στον μόνιμο χαρακτήρα των επιφυλάξεων. Αυτό γίνεται κατανοητό τόσο από τις διατάξεις της τρίτης παραγράφου του Άρθρου 20 σχετικά με τη δυνατότητα της εν όλω ή εν μέρει ανακάλεσης της επιφύλαξης , όσο και από τις διατάξεις των παραγράφων πέντε και έξι σχετικά με τη διαδικασία διατήρησης , τροποποίησης ή απόσυρσης προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι επιφυλάξεις θα επανεξετάζονται τακτικά από τα μέρη που έχουν προχωρήσει σε αυτές¹⁶⁴.

---

¹⁶² Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:23 , παράγραφος 218.

¹⁶³ Βλέπε , για παράδειγμα την απόφαση του ΕΔΑΔ στη υπόθεση *Philis v. Greece (No. 2) of 27 June 1997*, Reports of Judgments and Decisions 1997-IV, p. 1083, § 35.

¹⁶⁴ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:23 , παράγραφος 216.

2.4.8.Ρήτρα Διάκρισης

Οι διατάξεις του Άρθρου 21 αφορούν τους λόγους άρνησης αποδοχής ενός αιτήματος έκδοσης ή/και αμοιβαίας νομικής συνδρομής. Κύριος στόχος είναι να υπογραμμιστεί ο σκοπός της Σύμβασης , δηλαδή η παροχή βοήθειας στα κράτη - μέρη για την αποτελεσματική πρόληψη της τρομοκρατίας , οι πράξεις της οποίας αποτελούν επίθεση σε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα όπως η ζωή και η ελευθερία των προσώπων (ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσα από τα εργαλεία διεθνούς συνεργασίας που προσφέρονται από τη Σύμβαση) , αλλά και η ταυτόχρονη διασφάλιση ότι τα κράτη – μέρη της Σύμβασης συμμορφώνονται με την υποχρέωση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, όπως κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ ή σε άλλες διεθνείς πράξεις. Η υποχρέωση αυτή καθίσταται ακόμη πιο σημαντική εξαιτίας της φύσης των αδικημάτων που εκτίθενται στη Σύμβαση.

Η Σύμβαση δεν επιδιώκει να καθορίσει μια εξαντλητική λίστα με τους λόγους για τους οποίους μπορεί να απορριφθεί η έκδοση ή αμοιβαία συνδρομή , με εξαίρεση την επιφύλαξη που αφορά τα πολιτικά αδικήματα , αντίθετα αποσκοπεί στο να καταστήσει σαφές το πλαίσιο ορισμένων ήδη υπαρχόντων λόγων (που συναντώνται και σε άλλες διεθνείς συμβάσεις) για του οποίους μπορεί να απορριφθεί η έκδοση ή η αμοιβαία συνδρομή.

Η πρώτη παράγραφος του Άρθρου 21 ορίζει ότι αν ένα κράτος – μέρος έχει σοβαρούς λόγους να πιστεύει ότι το αίτημα ενός άλλου κράτους – μέρους για έκδοση ή και αμοιβαία νομική συνδρομή αποσκοπεί στη δίωξη ή τιμωρία του ενδιαφερόμενου προσώπου για λόγους που σχετίζονται με τη φυλή , τη θρησκεία , την υπηκοότητα , την εθνική καταγωγή ή τις πολιτικές απόψεις του , τότε μπορεί να αρνηθεί την υλοποίηση του αιτήματος. Το ίδιο ισχύει και σε περιπτώσεις που θεωρεί ότι ενδεχόμενη πραγμάτωση του αιτήματος θα επηρεάσει δυσμενώς τη θέση του προσώπου αυτού , για παράδειγμα το πρόσωπο που ζητείται να εκδοθεί κινδυνεύει να στερηθεί , στο αιτούν κράτος – μέρος , τα ελάχιστα δικαιώματα υπεράσπισης , όπως αυτά κατοχυρώνονται από την ΕΣΔΑ¹⁶⁵.

Ένας από τους σκοπούς της παρούσας διάταξης είναι η διασφάλιση του παραδοσιακού δικαιώματος του ασύλου και της αρχής της μη επαναπροώθησης.

---

¹⁶⁵ ΕΣΔΑ , άρθρο 6 παράγραφος 3.

Παρόλο που η ποινική δίωξη ή η τιμωρία ενός προσώπου για λόγους διάκρισης θεωρείται εξαιρετικά δύσκολο να εμφανιστεί μεταξύ των κρατών - μελών του ΣτΕ , καθώς όλα έχουν επικυρώσει την ΕΣΔΑ αλλά και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Έκδοση που επίσης απαγορεύει την έγκριση έκδοσης για λόγους διάκρισης (Άρθρο 3 παράγραφος 2), ενώ αποτελεί και μία από τις κατευθυντήριες γραμμές που υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ στις 11 Ιουλίου 2002 σχετικά με την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και τον ταυτόχρονο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹⁶⁶. Ωστόσο θεωρήθηκε σκόπιμο να εισαχθεί αυτή η παραδοσιακή διάταξη και στην παρούσα Σύμβαση , ιδίως λόγω της θέσης της σε ισχύ και σε κράτη μη μέλη του ΣτΕ.

Η δεύτερη και η τρίτη παράγραφος προσθέτουν δυο ακόμα λόγους στα πλαίσια των οποίων τα κράτη – μέρη μπορούν να αρνηθούν την έκδοση ή την αμοιβαία συνδρομή.

Σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο ένα κράτος – μέρος καλείται να αρνηθεί την υλοποίηση ενός αιτήματος αν θεωρεί ότι το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. Η ρητή και απόλυτη απαγόρευση των βασανιστηρίων αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις διατάξεις της ΕΣΔΑ (Άρθρο 3) η οποία δεν επιδέχεται καμιά παρέκκλιση¹⁶⁷. Το ΕΔΑΔ σε πολλές υποθέσεις έχει επισημάνει ότι « *το άρθρο 3 κατοχυρώνει μία από τις θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών. Ακόμη και στις πιο δύσκολες περιστάσεις , όπως η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος , η ΕΣΔΑ απαγορεύει ρητά τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία ... δεν προβλέπει εξαιρέσεις και δεν επιτρέπεται καμία παρέκκλιση από το άρθρο 15 παράγραφος 2 ακόμη και σε περίπτωση δημόσιας έκτακτης ανάγκης που απειλεί τη ζωή του έθνους¹⁶⁸* » και ότι « *οι απαιτήσεις της έρευνας και οι αναμφισβήτητες δυσκολίες που ενυπάρχουν στην καταπολέμηση του εγκλήματος , ιδίως όσον αφορά την τρομοκρατία , δεν μπορεί να οδηγήσουν σε περιορισμούς της προστασίας που πρέπει να παρέχεται όσον αφορά τη σωματική ακεραιότητα των ατόμων¹⁶⁹* ». Επίσης σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΑΔ ούτε η

---

¹⁶⁶ Human rights and the fight against terrorism the Council of Europe Guidelines , Guideline : XIII , παράγραφος 3 , εδάφιο : ii.

¹⁶⁷ ΕΣΔΑ , άρθρο 15 , παράγραφος 2.

¹⁶⁸ Για παράδειγμα βλέπε υπόθεση Labita vs. Italy (Application no. 26772/95) , judgment , Strasbourg , 6 April 2000 , παράγραφος 119.

¹⁶⁹ Βλέπε υπόθεση Tomasi vs. France (Application no. 12850/87) , judgment , Strasbourg , 27 August 1992 , παράγραφος 115.

φύση του εγκλήματος μπορεί να αποτελέσει ικανό κίνητρο για παρέκκλιση της απαγόρευσης βασανιστηρίων και όπως έχει τονίσει « το Δικαστήριο γνωρίζει πολύ καλά τις τεράστιες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα κράτη στη σύγχρονη εποχή για την προστασία των κοινοτήτων τους από την τρομοκρατική βία. Ωστόσο , ακόμη και υπό αυτές τις συνθήκες , η ΕΣΔΑ απαγορεύει σε κατηγορηματικά τα βασανιστήρια ή την απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, ανεξάρτητα από τη συμπεριφορά του θύματος¹⁷⁰ ». Επιπλέον , πάνω στις ίδιες αρχές κινούνται και οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του ΣτΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας , συγκεκριμένα η κατευθυντήρια γραμμή IV τονίζει ότι η χρήση βασανιστηρίων ή απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας απαγορεύεται σε κάθε περίπτωση , δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση κατά τη διάρκεια της σύλληψης , της ανάκρισης και της κράτησης του προσώπου που είναι ύποπτο ή καταδικασμένο για ενέργειες που σχετίζονται με τη τρομοκρατία , ανεξάρτητα από τη φύση των πράξεων του.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της τρίτης παραγράφου τα κράτη – μέρη καλούνται να μην προχωρήσουν στην έκδοση αν το πρόσωπο , σε βάρος του οποίου έγινε το αίτημα , κινδυνεύει με την επιβολή της θανατικής ποινής ή της ισόβιας κάθειρξης χωρίς τη δυνατότητα αναστολής , εκτός εάν το αιτούν κράτος παράσχει επαρκή εγγύα ότι δεν θα επιβληθεί η θανατική ποινή ή αν επιβληθεί δεν θα εφαρμοστεί και ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν υπόκειται σε διά βίου φυλάκιση χωρίς αναστολή. Πλέον βασική αρχή και τάση στην Ευρωπαϊκή ήπειρο είναι η γενική κατάργηση της θανατικής ποινής σε όλες τις περιστάσεις , όπως κατοχυρώνεται από το Δέκατο τρίτο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ στις 3 Μαΐου 2002¹⁷¹ και όπως τονίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του ΣτΕ ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να καταδικασθεί σε θανατική ποινή πρόσωπο που έχει καταδικαστεί για ενέργειες που σχετίζονται με την τρομοκρατία και σε περίπτωση επιβολής τέτοιας ποινής , δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί¹⁷² . Τα κράτη μέλη του ΣτΕ που εξακολουθούν να περιέχουν την θανατική ποινή μέσα στο νομικό τους πλαίσιο έχουν συμφωνήσει όλα με ένα μορατόριουμ για την εφαρμογή της ποινής. Επίσης μπορεί νομίμως να

¹⁷⁰ Βλέπε υπόθεση *Chahal vs. The United Kingdom* (Application No. 22414/930) , judgment , Strasbourg , 15 November 1996 , παράγραφος 79.

¹⁷¹ Δέκατο τρίτο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ σχετικά με την κατάργηση της θανατικής ποινής , άρθρο 1 Το πρωτόκολλο αυτό καταργεί την θανατική ποινή ακόμα και για πράξεις που διαπράχθηκαν εν καιρώ πολέμου ή απειλουμένου πολέμου , κάτι που δεν ίσχυε για το Έκτο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ του 1983.

¹⁷² Human rights and the fight against terrorism the Council of Europe Guidelines , Guideline : X , παράγραφος 2.

συναχθεί από τη νομολογία του ΕΔΑΔ ότι απαγορεύεται η έκδοση ενός ατόμου σε κράτος όπου κινδυνεύει με τη θανατική ποινή ακόμη και αν η απόφαση δεν το αναφέρει ρητά , η απαγόρευση αυτή απορρέει από το γεγονός ότι η αναμονή της εκτέλεσης της ποινής από τον καταδικασθέντα (το φαινόμενο του death row) συνιστά απάνθρωπη μεταχείριση, σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ¹⁷³. Αναφορικά με την ποινή ισόβιας κάθειρξης χωρίς τη δυνατότητα αναστολής το ΕΔΑΔ σε πολλές αποφάσεις του έχει διευκρινίσει ότι η επιβολή διά βίου φυλάκισης σε ενήλικα παραβάτη δεν απαγορεύεται από μόνη της ούτε είναι ασυμβίβαστη με το άρθρο 3 ή οποιοδήποτε άλλο άρθρο της ΕΣΔΑ. Ωστόσο έχει κρίνει ότι η επιβολή μη αναστρέψιμης ποινής ισόβιας κάθειρξης μπορεί εγείρει ζητήματα βάσει του άρθρου 3 καθώς ενώ το ίδιο δεν εμποδίζει , στην πράξη , την πλήρη εκτέλεση των ποινών φυλάκισης , απαγορεύει μια ποινή ισόβιας κάθειρξης να είναι μη αναστρέψιμη de jure και de facto. Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια ποινή ισόβιας κάθειρξης είναι μη αναστρέψιμη θα πρέπει να εξακριβωθεί αν ο κρατούμενος έχει προοπτική απελευθέρωσης. Επομένως όταν το εθνικό δίκαιο παρέχει τη δυνατότητα αναθεώρησης της ποινής ισόβιας κάθειρξης με σκοπό τη μετατροπή , τη διαγραφή , την παύση ή την υπό όρους απελευθέρωση του φυλακισμένου , αυτό αρκεί για να ικανοποιηθεί το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ¹⁷⁴.

Όταν ένα κράτος - μέρος εφαρμόζει τις παρούσες διατάξεις οφείλει να παράσχει στο αιτούν κράτος - μέρος τους λόγους για την άρνηση της υλοποίησης του αιτήματος έκδοσης , βασιζόμενο στην ίδια αρχή που συναντάται τόσο στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Έκδοση στο άρθρο 18 παράγραφος 2 «*πρέπει να αιτιολογείται οποιαδήποτε ολική ή μερική απόρριψη*» όσο και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αμοιβαία Νομική Συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων στο άρθρο 19 «*πρέπει να αιτιολογείται κάθε άρνηση αμοιβαίας συνδρομής*». Εφόσον η απόρριψη της έκδοσης πραγματοποιείται για λόγους σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων , το κράτος - μέρος εφαρμόζει κανονικά το άρθρο 18 της Σύμβασης και υποβάλει την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές του για την άσκηση δίωξης¹⁷⁵.

Όπως επισημάνθηκε τα συγκεκριμένα πλαίσια άρνησης προϋπήρχαν της Σύμβασης και συναντώνται τόσο σε συμβάσεις του ΣτΕ όσο και σε άλλες διεθνείς

¹⁷³ Για παράδειγμα βλέπε υπόθεση Soering vs. the United Kingdom (Application no. 14038/88), judgment , Strasbourg , 07 July 1989, παράγραφος 81.

¹⁷⁴ Για παράδειγμα βλέπε τη νομολογία του ΕΔΑΔ στην υπόθεση Trabelsi vs. Belgium (Application no. 140/10) , judgment , Strasbourg , 7 October 2014 , παράγραφοι 112 – 114.

¹⁷⁵ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ:25 , παράγραφοι 233 και 234.

συμβάσεις όπως η Σύμβαση των Η.Ε. κατά των βασανιστηρίων¹⁷⁶. Παρόλα αυτά θεωρήθηκε απαραίτητο να δηλωθούν ρητά προκειμένου να τονιστεί η αναγκαιότητα συνδυασμού μιας αποτελεσματικής παρεμπόδισης της τρομοκρατίας με το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων , ιδίως λόγω της θέσης σε ισχύ της Σύμβασης και σε κράτη μη μέλη του ΣτΕ¹⁷⁷.

2.4.9.Αυτόματες πληροφορίες

Οι διατάξεις του άρθρου 22 , αναγνωρίζουν τη δυνατότητα των κρατών – μερών να χρησιμοποιούν τις αρμόδιες αρχές τους προκειμένου να διαβιβάζουν αμοιβαία πληροφορίες , χωρίς να χρειάζεται προηγούμενη σχετική αίτηση , οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν στις έρευνες ή διαδικασίες για την επίτευξη του κοινού στόχου της παρεμπόδισης της τρομοκρατίας. Οι αρμόδιες αρχές του κράτους - αποστολέα είναι αυτές που ασχολούνται με την υπόθεση από την οποία προέκυψαν οι πληροφορίες ενώ οι αρμόδιες αρχές του κράτος - λήπτη είναι αυτές που θα τις χρησιμοποιήσουν ή έχουν την εξουσία να το πράξουν¹⁷⁸.

Η διάταξη αυτή από την πρώτη στιγμή που χρησιμοποιήθηκε , στη Σύμβαση του ΣτΕ για το Ξέπλυμα , την Έρευνα , την Κατάσχεση και τη Δήμευση των Προϊόντων του Εγκλήματος του 1990 (άρθρο 10) , εισήγαγε μια καινοτομία στον τομέα της νομικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις¹⁷⁹ εφόσον δεν είναι πλέον απαραίτητη η ύπαρξη προηγούμενου αιτήματος για ανταλλαγή πληροφοριών, η ύπαρξη όμως μιας τέτοιας διάταξης στη Σύμβαση θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική καθώς σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία ορισμένων κρατών – μερών μια τέτοια θετική χορήγηση νομικής εξουσίας είναι απαραίτητη ώστε να παρέχεται βοήθεια ελλείψει προηγούμενης αίτησης¹⁸⁰ , επίσης επέκτεινε το εύρος της αμοιβαίας συνδρομής , γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό καθώς όλο και συχνότερα ένα κράτος - μέρος διαθέτει πολύτιμες πληροφορίες για μια υπόθεση τις οποίες το κράτος - μέρος που διεξάγει την έρευνα πιθανώς να αγνοεί , ακολουθώντας την τάση που

---

¹⁷⁶ Άρθρο 3 , παράγραφος 1

¹⁷⁷ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ.:25 , παράγραφος 232.

¹⁷⁸ Βλέπε Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism σελ.:25 , παράγραφος 238.

¹⁷⁹ Βλέπε Explanatory Report to the Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime , σελ: 12 , παράγραφος 38.

¹⁸⁰ Βλέπε Explanatory Report to the Convention on Cybercrime , σελ : 46 , παράγραφος 260.

παρατηρείται και σε άλλους τομείς της εγκληματικότητας , όπως είναι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες , το οργανωμένο έγκλημα , το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και η διαφθορά¹⁸¹.

2.5.Συμπερασματικές σκέψεις

Η τρομοκρατία, είτε εγχώρια είτε διακρατική, έχει σημαντικό οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και ψυχολογικό κόστος. Το θέμα των ξένων μαχητών πρόκειται να μας απασχολήσει στο μέλλον πιθανός για πολλά χρόνια. Παρά το γεγονός ότι το θέμα των ξένων μαχητών βρίσκεται στην κορυφή της πολιτικής ατζέντας σε πολλά κράτη μέλη του ΣτΕ, οι πολιτικές που υιοθετούνται είναι συχνά ατελείς λόγω της έλλειψης λεπτομερούς γνώσης του φαινομένου. Είναι επομένως εξαιρετικά σημαντικό η ευαισθητοποίηση και η εμπάθυνση των γνώσεων σχετικά με τις βασικές αιτίες αυτού του φαινομένου εστιάζοντας στα πρωταρχικά αίτια ώστε να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα που θα φέρουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα¹⁸².

Εξάλλου έχει τονισθεί και στο πλαίσιο των Η.Ε. ότι η τρομοκρατία και οι ξένοι μαχητές δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν μόνο με τη στρατιωτική δύναμη, τα μέτρα επιβολής του νόμου και τις υπηρεσίες πληροφοριών, άλλα με την ανάγκη αντιμετώπισης των συνθηκών που ευνοούν την εξάπλωση φιλικά προσκείμενων ιδεών προς αυτή¹⁸³, όπως οι παρατεταμένες ανεπίλυτες ένοπλες συγκρούσεις, η έλλειψη κράτους δικαίου και οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι εθνοτικές, εθνικές και θρησκευτικές διακρίσεις, ο πολιτικός αποκλεισμός, η κοινωνικοοικονομική περιθωριοποίηση, η έλλειψη χρηστής διακυβέρνησης και πολλά άλλα τα οποία δεν αιτιολογούν τις πράξεις τρομοκρατίας, προσφέρουν όμως πρόσφορο έδαφος σε εξτρεμιστικές ιδέες και αντιλήψεις¹⁸⁴.

---

¹⁸¹ Για παράδειγμα βλέπε το Δεύτερο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Αμοιβαία Νομική Συνδρομή επί Ποινικών Υποθέσεων (άρθρο 11) , τη Σύμβαση του ΣτΕ για το Ξέπλυμα , την Έρευνα , την Κατάσχεση και τη Δήμευση των Προϊόντων του Εγκλήματος και για τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (άρθρο 20) , τη Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο (άρθρο 26) και τη Σύμβαση Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά (άρθρο 28) .

¹⁸² Βλέπε Dirk Van der Maelen “*Foreign fighters in Syria and Iraq*” Report Doc.13937, 08 January 2016, σελ: 21 και Hamed el-Said and Richard Barrett, “*Enhancing the Understanding of the Foreign Terrorist Fighters Phenomenon in Syria*”, UN Counter-Terrorism Centre, July 2017, σελ: 45.

¹⁸³ Βλέπε Security Council /RES/2178 (2014) , σελ:2.

¹⁸⁴ Βλέπε Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Η.Ε. A/RES/60/288 “*The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy*”, σελ: 4.

Επιπλέον ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στον τρόπο που τα κράτη θα εφαρμόσουν τις υποχρεώσεις τους, εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν υπάρχει ένας διεθνής κοινά αποδεκτός ορισμός για την έννοια της τρομοκρατίας. Η έλλειψη αυτή έχει οδηγήσει στην άσκηση κριτικής τόσο ως προς τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας όσο και ως προς το ΣτΕ, κυρίως για το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 2015, καθώς τα κράτη θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τους εθνικούς τους ορισμούς για την τρομοκρατία το οποίο ελλοχεύει τον κίνδυνο κατακερματισμού, καθώς κάθε κράτος θα χρησιμοποιήσει τον δικό του ορισμό¹⁸⁵, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε καταχρήσεις και γενικεύσεις που σκοπό θα έχουν το στιγματισμό ως «τρομοκρατίας», από ένα πολιτικό καθεστώς, της πολιτικής αντιπολίτευσης, συνδικάτων, θρησκευτικών κινημάτων, μειονοτικές ή ιθαγενείς ομάδες, με τον μανδύα των υποχρεώσεων που απορρέουν από διεθνείς συνθήκες¹⁸⁶.

---

¹⁸⁵ Βλέπε Ambos, K., “Our terrorists, your terrorists? The United Nations Security Council urges states to combat “foreign terrorist fighters”, but does not define “terrorism”. *EJIL: Talk!*, October 2, 2014.

¹⁸⁶ Βλέπε Scheinin, M., “Back to Post-9/11 Panic? Security Council Resolution on Foreign Terrorist Fighters”. *Just Security*, 23 September 2014.

Επίλογος

Σε κάθε περίπτωση τα μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας , η ασφάλεια , τα ανθρώπινα δικαιώματα και η επιβολή του νόμου δεν είναι αμοιβαία αποκλειόμενα. Στο πλαίσιο αντιμετώπισης της απειλής της τρομοκρατίας , πρέπει να σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει μια αρμονική συνεργασία μεταξύ τους.

Στις περισσότερες περιπτώσεις , δεν μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά ανεξάρτητα το ένα από το άλλο καθώς τα αντιτρομοκρατικά μέτρα χρειάζονται τις θεμελιώδεις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για να διασφαλίσουν ότι η εφαρμογή τους δεν θα υπονομεύσει τον ίδιο τους τον σκοπό , δηλαδή την προστασία και τη διατήρηση μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Ταυτόχρονα όμως , και τα ίδια τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορεί σε κάποιες περιπτώσεις να χρειάζονται τα μέτρα προστασία από τις πράξεις τρομοκρατίας για να διασφαλίσουν ευημερεί τους και να αποφευχθεί ο κίνδυνος καταχρήσεων από άτομα που αποσκοπούν στην καταστροφή τους.

Είναι βέβαιο ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν αποτελούν προαιρετική επιλογή ή πολυτέλεια σε καμία αντιτρομοκρατική στρατηγική και σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να βρίσκονται στον πυρήνα οποιασδήποτε στρατηγικής¹⁸⁷.

---

¹⁸⁷ Βλέπε Countering Terrorism, Protecting Human Rights A Manual , Published by the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) , σελ:21

Βιβλιογραφία

- Ambos, K., 2014 “Our terrorists, your terrorists? The United Nations Security Council urges states to combat “foreign terrorist fighters”, but does not define “terrorism”. *EJIL: Talk!*
- Countering Terrorism, Protecting Human Rights A Manual , Published by the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)
- Dirk Van der Maelen “*Foreign fighters in Syria and Iraq*” Report, Doc.13937, 08 January 2016
- Fact Sheet No. 32: Human Rights, Terrorism and Counter-terrorism , Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
- Hamed el-Said and Richard Barrett, “*Enhancing the Understanding of the Foreign Terrorist Fighters Phenomenon in Syria*”, UN Counter-Terrorism Centre, July 2017
- Hunt, A., 2006. “The Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism”. *European Public Law*, Volume 12, Issue 4
- Human rights and the fight against terrorism Council of Europe Publishing March 2005
- Krähenmann, S., 2014. “Foreign Fighters under International Law”. *Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights Briefing No.7*
- Scheinin, M., 2014 “Back to Post-9/11 Panic? Security Council Resolution on Foreign Terrorist Fighters”. *Just Security*
- Scheinin Martin ‘The Council of Europe’s Draft Protocol on Foreign Terrorist Fighters is Fundamentally Flawed’, *Just Security*, March 18, 2015.

Συμβάσεις ΣτΕ

- Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms , Rome, 4.XI.1950
- European Convention on Extradition, Paris, 13.XII.1957
- European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters ,Strasbourg, 20.IV.1959
- Additional Protocol to the European Convention on Extradition ,Strasbourg, 15.X.1975

- European Convention on the Suppression of Terrorism ,Strasbourg, 27.I.1977
- Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters , Strasbourg, 17.III.1978
- Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime , Strasbourg, 8.XI.1990
- Second Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters , Strasbourg, 8.XI.2001
- Convention on Cybercrime, Budapest, 23.XI.2001
- Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism ,Warsaw, 16.V.2005
- Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism , Warsaw, 16.V.2005
- Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , Riga, 22.X.2015

Επεξηγηματικό υλικό

- Explanatory Report to the European Convention on Extradition , Paris, 13.XII.1957
- Explanatory Report to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters ,Strasbourg, 20.IV.1959
- Explanatory Report to the Additional Protocol to the European Convention on Extradition ,Strasbourg, 15.X.1975
- Explanatory Report to the European Convention on the Suppression of Terrorism
- Explanatory Report to the Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime ,Strasbourg, 8.XI.1990
- Explanatory Report to the Convention on Cybercrime ,Budapest, 23.XI.2001
- Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , Warsaw, 16.V.2005
- Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism ,Warsaw, 16.V.2005

- Explanatory Report to the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism , Riga, 22.X.2015
- Recommendation 1550 (2002)1 Combating terrorism and respect for human rights
- Recommendation 1644 (2004)1 Terrorism: a threat to democracies
- Recommendation 2084 (2016)1 Foreign fighters in Syria and Iraq
- Submission of Amnesty International and the International Commission of Jurists to the Committee on Foreign Fighters and Related Issues (COD-CTE), *Draft Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism* , 19 March 2015

Αναφορά σε νομολογία του ΕΔΑΔ

- AFFAIRE ERBAKAN c. TURQUIE (Requête no 59405/00)
- AFFAIRE LEROY c. FRANCE (Requête no 36109/03)
- CASE OF EINHORN v. FRANCE (Application no. 71555/01)
- CASE OF HANDYSIDE v. THE UNITED KINGDOM (Application no. 5493/72)
- CASE OF SOERING v. THE UNITED KINGDOM (Application no. 14038/88)
- CASE OF TRABELSI v. BELGIUM (Application no. 140/10)
- CASE OF OSMAN v. THE UNITED KINGDOM (87/1997/871/1083)

Διεθνείς Συμβάσεις

- Σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων
- Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή των τρομοκρατικών βομβιστικών επιθέσεων , 1998
- Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας , 1999.

Αποφάσεις Ηνωμένων Εθνών

- A/RES/60/288
- S/RES/1566 (2004)

➤ S/RES/2178 (2014)

